

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**TÜRKİYE’DE ÇOCUK ÜNİVERSİTELERİNDE 21. YÜZYIL
BECERİLERİ BAĞLAMINDA SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM
PROGRAMINDAKİ (2018) BECERİ VE DEĞERLERİN
ÖĞRETİLMESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Yüksek Lisans Tezi

FATMA ARSLAN

**AMASYA
Kasım–2022**

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**TÜRKİYE'DE ÇOCUK ÜNİVERSİTELERİNDE 21. YÜZYIL
BECERİLERİ BAĞLAMINDA SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM
PROGRAMINDAKİ (2018) BECERİ VE DEĞERLERİN
ÖĞRETİLMESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

**Hazırlayan
Fatma ARSLAN**

**Danışman
Doç. Dr. Mustafa KILINÇ**

AMASYA-2022

ETİK BEYAN

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim...../...../.....

imza

Fatma ARSLAN

TEZ ONAY SAYFASI

Fatma ARSLAN tarafından hazırlanan Türkiye’de Çocuk Üniversitelerinde 21. Yüzyıl Becerileri Bağlamında Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki (2018) Beceri Ve Değerlerin Öğretilmesi Üzerine Bir İnceleme bu başlıklı çalışma 17/10/2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak **oy birliği/ oy çokluğu** ile başarılı bulunarak kabul edilmiştir.

Jüri

İmza

Danışman :

Üye :

Üye :

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. .../.../...

.....
Doç. Dr. Hasan YERKAZAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

TÜRKİYE'DE ÇOCUK ÜNİVERSİTELERİNDE 21. YÜZYIL BECERİLERİ BAĞLAMINDA SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ (2018) BECERİ VE DEĞERLERİN ÖĞRETİLMESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Fatma ARSLAN

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Ekim / 2022

Danışman: Doç. Dr. Mustafa KILINÇ

Bu araştırmada, Türkiye’de çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri kapsamında, sosyal bilgiler tarih, ekonomi, hukuk, felsefe, coğrafya ve medya okuryazarlığı konularının, sosyal bilgiler öğretim programında (2018) yer alan beceriler ve değerler açısından öğretme durumlarını araştırmak amaçlanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yönteminin veri toplama araçlarından doküman analizi kullanılmıştır. Çalışmada ilk olarak 21. yüzyıl becerileri tanıtılmış ve önemi vurgulanmıştır. Çalışmanın diğer boyutunu oluşturan Dünyada ve Türkiye’deki çocuk üniversiteleri hakkında bilgi verilmiştir. Türkiye’deki çocuk üniversitelerinde Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı kapsamında yer alan tarih, ekonomi, hukuk, felsefe, coğrafya ve medya okuryazarlığı konularında yapılan çalışmalar araştırılmıştır. Bu kapsamda okul dışı eğitim ortamlarından biri de olan çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri bağlamında Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan beceri ve değerleri öğretme durumları ile ilgili değerlendirmeler yapılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: 21. Yüzyıl Becerileri, Çocuk Üniversiteleri, Sosyal Bilgiler, Değer, Beceri.

ABSTRACT

A REVIEW ON TEACHING THE SKILLS AND VALUES IN THE SOCIAL STUDIES CURRICULUM (2018) IN THE CONTEXT OF 21st CENTURY SKILLS IN CHILDREN'S UNIVERSITIES IN TURKEY

Fatma ARSLAN

Amasya University, Institute of Social Sciences

Department of Turkish and Social Sciences Education, M.A., October / 2022

Supervisor: Assoc.Dr. Mustafa KILINÇ

In this research, it is aimed to investigate the teaching status of Social Studies history, economy, law, philosophy, geography, and media literacy in terms of skills and values included in the social studies curriculum (2018) in children's universities in Turkey within the scope of 21st century skills. In this study, document analysis, one of the data collection tools of the qualitative research method, was used. In the study, firstly, 21st century skills were introduced, and their importance was emphasized. Information about children's universities in the world and in Turkey, which is the other dimension of the study, is given. Studies on history, economy, law, philosophy, geography, and media literacy, which are included in the Social Studies Course curriculum in children's universities in Turkey, have been researched. In this context, evaluations and suggestions were made regarding the teaching of skills and values in the Social Studies Course curriculum in the context of 21st century skills in Children's Universities, which is one of the out-of-school education environments.

Keywords: 21st Century Skills, Universities of Children, Social Sciences, Value, Skill

ÖNSÖZ

Eğitiminde yaşanan gelişmeler ile birlikte öğretim programları sürekli değişmektedir. Bu değişikliklerin 21. yüzyıl becerilerine uygun olarak yapılması gerekmektedir. 21. Yüzyıl becerilerinin öğrencilere kazandırılması, öğretim programlarının amaç ve hedefleri arasında yer almaktadır. 21. yüzyıl becerilerinin öğrencilere kazandırılması gereken derslerden biri de Sosyal Bilgiler dersi'dir. 21. yüzyıl becerileri içerisinde yer alan öğrenme ve yenilenme, bilim, medya ve teknoloji ve yaşam ve kariyer becerilerinin kazandırılması çocuk üniversitelerini önemli hale getirmiştir. Türkiye'de çocuk üniversitelerinde Sosyal Bilgiler Öğretim Programında (2018) yer alan beceri ve değerlerin 21. yüzyıl becerileri bağlamında ne derece öğretiliyor bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Fatma Arslan

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN	i
TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
RESİMLER DİZİNİ	xi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.6. Araştırmanın Varsayımları	5
1.7. Tanımlar	5

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	7
2.1. 21. Yüzyıl Becerileri	7
2.1.1 Öğrenme Yenilikçilik Becerileri	8
2.1.1.1 Yaratıcı ve Yenilikçi Düşünme	9
2.1.1.2 Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	10
2.1.1.3 İletişim.....	11

2.1.1.4 İşbirliği.....	11
2.1.2 Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri.....	12
2.1.2.1 Bilgi Okuryazarlığı.....	13
2.1.2.2 Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Okuryazarlığı.....	13
2.1.2.3 Medya Okuryazarlığı.....	14
2.1.3 Yaşam ve Kariyer Becerileri.....	14
2.1.3.1 Esneklik ve Uyarlanabilirlik.....	15
2.1.3.2 Girişimcilik ve Kendini Yönetme.....	16
2.1.3.3 Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler.....	16
2.1.3.4 Üretkenlik ve Hesap Verilebilirlik.....	16
2.1.3.4 Liderlik ve Sorumluluk.....	17
2.2. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı.....	17
2.2.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Becerileri.....	18
2.2.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Değerleri.....	18
2.3. Çocuk Üniversiteleri.....	19
2.3.1 Dünyada Çocuk Üniversiteleri.....	20
2.3.2 Türkiye’de Çocuk Üniversiteleri.....	21
2.4. İlgili Araştırmalar.....	23
2.4.1 Yurt içinde yapılan çalışmalar.....	23
2.4.2 Yurt dışında yapılan çalışmalar.....	25

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	28
3.1. Araştırma Modeli.....	28
3.2. Evren ve Örneklem.....	28
3.3. Veri Toplama Araçları.....	28
3.4. Veri Toplama Süreci.....	29
3.5. Veri Toplama Analizi.....	29

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR	30
4.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular.....	30
4.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular.....	33
4.3. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular	35
4.4. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular.....	37
4.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular	38
4.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular	42

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA VE SONUÇ	44
5.1 Birinci alt probleme ilişkin sonuç ve tartışma	44
5.2 İkinci alt probleme ilişkin sonuç ve tartışma	45
5.3. Üçüncü alt probleme ilişkin sonuç ve tartışma	46
5.4. Dördüncü alt probleme ilişkin sonuç ve tartışma.....	47
5.5. Beşinci alt probleme ilişkin sonuç ve tartışma.....	48
5.6. Altıncı alt probleme ilişkin sonuç ve tartışma	49

VI. BÖLÜM

6. ÖNERİLER	50
KAYNAKÇA	51
EKLER.....	63
ÖZGEÇMİŞ	64

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Müfredatında Yer Alan Beceriler.....	18
Tablo 2. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Müfredatında Yer Alan Değerler.....	19
Tablo 3. Türkiye’de Kurulan Çocuk Üniversiteleri	22

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. 21. Yüzyıl Becerileri (P21, 2019)	8
Şekil 2. P21' göre Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri.....	9
Şekil 3. P21' e göre Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	12
Şekil 4. P21'e göre Yaşam ve Kariyer Becerileri.....	15

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1. Altınbaş Çocuk Üniversitesi “Zaman Yolcuları: Geçmişe Misafir Olmak” etkinliği çalışması.....	30
Resim 2 ve 3. Harran Çocuk Üniversitesi “Göbeklitepe Yolculuğu” etkinliği çalışması.....	31
Resim 4. Hitit Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Arkeoloji” etkinliği çalışması	32
Resim 5. Mersin Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Arkeoloji” etkinliği çalışması	32
Resim 6 ve 7. Abdullah Gül Çocuk Üniversitesi “Girişimcilik Atölyesi” etkinliği çalışması.....	33
Resim 8. Ege Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Öykülerle Temel Ekonomi Okurazırlığı Atölyesi” etkinliği çalışması.....	34
Resim 9 ve 10. Abdullah Gül Çocuk Üniversitesi “Çocuk Hakları ve Hukuk Atölyesi” etkinliği çalışması.....	35
Resim 11. İnformel Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri/Çocuk İstanbul “Dikkat! Sandıkta Çocukların Oyları Var” etkinliği çalışması	36
Resim 12 ve 13. Altınbaş Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Çocuklarla Felsefe” etkinliği çalışması.....	38
Resim 14 ve 15. Özay Günsel Çocuk Üniversitesi “Felsefe Atölyesi” etkinliği çalışması	38
Resim 16. Ege Üniversitesi Çocuk Üniversitesi Tabiat Tarihi Müzesi’nde uygulamalı olarak yapılan “Doğa Tarihine Yolculuk” etkinliği çalışması	40
Resim 17, 18 ve 19. Ankara Üniversitesi Çocuk Bilim Merkezi “Böcek Şenlik Okulu” etkinliği çalışması.....	41
Resim 20, 21 ve 22. Altınbaş Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Çocuktan Al Haberi” etkinliği çalışması.....	42

KISALTMALAR DİZİNİ

P 21: Partnership for 21st Century Learning

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, cümlesi, araştırmanın amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları ele alınmaktadır.

1.1. Problem Durumu

İnsanlar doğdukları andan itibaren çevrelerindeki bireylerle iletişim kurmaya çalışmaktırlar. İnsanlar büyüdükçe ihtiyaçları değişmekte, çevresindeki bireyleri sevmeyi, sevimli ve bir gruba ait olmayı istemektedirler. Bunların olması da ancak bireyin topluma uyum sağlayabilmesine bağlıdır (Sağlamgöncü, 2022). Bireylerin, topluma uyum sağlayabilmesi, yaşamlarını devam ettirebilmesi ve içinde yaşadıkları çağın problemleri ile başa çıkabilmesi için gereken becerileri eğitim sayesinde kazanabilmektedirler (Boyacı ve Özer, 2019). Eğitim sistemi dış dünyadan gelen geribildirimler ile sürekli değişen ve kendini yenileyen yapıdadır. Küresel boyutta 21. yüzyılın getirdiği yenilikler, değişimler ve anlayışlar tüm dünyayı etkilediği gibi ülkemizi de etkilemektedir. Ülke olarak bu değişimlerin dışında kalmamak için eğitim sistemimizin ve öğretim programlarımızın geliştirilmesi gerekmektedir (Tutkun, 2010).

Öğretim programları eğitim sistemimizin en önemli kanyasını oluşturur. Öğretim programı ile kazanımların neler olacağı, derslerde neyin öğretileceği planlanmaktadır (Altunel, 2022). “Müfredatta Değişiklik ve Yenileme Çalışmalarının Üzerine” başlıklı 2017 yılında Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan raporda 21. yüzyıl becerilerinin öğretim programlarına dâhil edildiğinden bahsedilmiştir (Demir ve Özyurt, 2021).

21. yüzyılın gerekliliğine sahip öğrenciler yetiştirmek amacı ile son zamanlarda öğretim programlarında önemli değişiklikler yapılmaktadır. 21. Yüzyıl becerilerinin dersler ile entegrasyonunun sağlanmasında en önemli araç ise öğretim programlarıdır. MEB, bilim ve teknolojiye hızlı değişimlere dayanarak öğretim programlarını yenileme ve güncelleme çalışmalarını 2005’te başlatmış, yenilenen öğretim programlarından biri de Sosyal Bilgiler dersi (Doğan, 2020). Sosyal bilgiler dersi öğrencilerin başarılı ve etkili olabilmeleri için aile, okul, meslek yaşantısında beceriler kazanmasını hedefler. Sosyal bilgiler dersinin, sorumlu vatandaş yetiştirme, kültürlerine sahip çıkma ve öğretme, öğrendikleri bilgiyi işleme

ve yönetme amaçları vardır. Bu sebeple 4. sınıf ve ortaokuldan itibaren verilen sosyal bilgiler dersi 21. yüzyıl becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında en uygun derslerden biridir (Demir ve Özyurt, 2021).

Artık günümüzde okuma, yazma ya da temel matematik gibi becerilere sahip olmak başarılı olmaya yetmemektedir (Barası, 2020). Bilimsel ve teknolojik gelişmeler sayesinde bireylerin hayat kalitesi yükselmekte, üretim ve üretkenlik artmakta, yeni endüstriler oluşmaya başlamakta ve eğitime ulaşılabilirlik artmaktadır. Bu gelişmelerle birlikte 21. yüzyılda öğrencilerin başarılı olabilmesi için gerekli bilgi ve becerilerin de değiştiği görülmektedir (Saçmalioğlu, 2019). Bozkurt (2019) da çalışmasında 20. yüzyılın sürekli tekrarlanan becerilerini, değişmeyen uygulama bilgileri ve sadece okuryazar olmak yeterli algısından farklı bir eğitim modelinin olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu yüzyılda bireylerin hayatta kalabilmesi için eleştirel düşünme yeteneğine sahip, özgün düşünme, yeni, yaratıcı, problem çözme, liderlik, iş birliği, zaman yönetimi, yenilikçi özellikler gibi 21. yüzyıl becerilerine sahip olması gerekmektedir (Barası, 2020).

21. yüzyıl becerileri kavramı, üretimden yönetime, ekonomiden toplumsal yaşama her alanda tartışmalara yön veren model olmuştur. Geleneksel anlayışın hüküm sürdüğü örgün eğitimde yaşanan sıkıntılar eğitim alanında, 21. yüzyıl becerilerini geliştirildiği eğitim uygulamalarının arayışını hızlandırmıştır. Uygulama metodları bakımından hem geleneksel eğitim anlayışından farklı hem de birçok farklı eğitim uygulaması sunması, kurumsal işleyişinin yanında programının içeriğinin farklı olması nedeniyle dikkat çeken çocuk üniversiteleri, günümüz eğitim ihtiyaçlarına yanıt veren bir eğitim modeli olup olmadığı sorusunu ortaya çıkarmıştır. Çocuk ile üniversiteyi birleştirme düşüncesi ile kurulan çocuk üniversiteleri ile öncelikli olarak çocuklara iş yaşamında gerekli olan üretkenlik, merak, yaratıcılık becerileri kazandırılabilir. Ayrıca üniversiteler değişimin merkezi durumundadır. Bilim çağı olarak da adlandırılan 21. yüzyılın değişen üretim ve hayat şartlarına uyum sağlamanın yolu üniversiteyi topluma yaklaştırmaktır. Çocuk üniversiteleri farklı eğitim uygulamalarının döneme uygun bir şekilde ilerlemesini sağlayan değişimin katalizörü olarak görülmektedir (Yeniay Üsküplü, 2019).

Karwinska (2018) yaptığı çalışmada son yüzyılda bilimden ekonomiye sosyal hayattan hukuka kadar hemen her alanda değişmelerin yaşandığı, bu değişimlerde de ayak uydurmak ve başarılı olabilmek için erken yaşlardan itibaren öğrencilerin eğitime başlaması gerektiğinden bunu yapmak içinde en iyi eğitim türünün çocuk üniversiteleri olduğunu savunmuştur. Buna binaen çocuk üniversitelerinin erken yaşlarda çocukların eğitimine katkı sağladığı aşikârdır.

21. yüzyıl becerilerinin küçük yaşlardan itibaren verilmeye başlanması öğrencilerin bu becerileri zamanla içselleştirmesi açısından önemlidir. Bu çerçevede ilköğretim 4. sınıftan itibaren verilmeye başlanan Sosyal bilgiler dersi de 21. yüzyıl becerilerinin öğretilmesi için en uygun ders olduğunu söyleyebiliriz. Ülkemizde son dönemlerde önemi artan çocuk üniversitelerinde, farklı programlarla 7-18 yaş aralığında öğrencilere hizmet vermeye devam etmektedir. Çocuk üniversiteleri bünyesinde gerçekleştirilen etkinliklerde öğrencilere verilmesi planlanan bilgi, beceri, değerlerin 21. yüzyıl becerileri ile örtüştüğü görülmektedir. Bu nokta da bu araştırma kapsamında çocuk üniversiteleri bünyesinde sosyal bilgiler dersi kapsamında verilen eğitimlerde de öğrencilere öğretilmesi amaçlanan beceri ve değerlerin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu çalışmanın çocuk üniversiteleri ile yürütülecek diğer çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi “Türkiye’de çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri kapsamında sosyal bilgiler dersi öğretim programında (2018) yer alan beceri ve değerleri öğretme durumları nasıldır?” olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda araştırmanın alt problemleri aşağıdaki şekildedir;

1. Türkiye’de çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri kapsamında sosyal bilgiler tarih konularının, sosyal bilgiler dersi öğretim programında (2018) yer alan beceri ve değerler açısından öğretme durumları nasıldır?
2. Türkiye’de çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri kapsamında sosyal bilgiler ekonomi konularının, sosyal bilgiler dersi öğretim programında (2018) yer alan beceri ve değerler açısından öğretme durumları nasıldır?
3. Türkiye’de çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri kapsamında sosyal bilgiler hukuk konularının, sosyal bilgiler dersi öğretim programında (2018) yer alan beceri ve değerler açısından öğretme durumları nasıldır?
4. Türkiye’de çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri kapsamında sosyal bilgiler felsefe konularının, sosyal bilgiler dersi öğretim programında (2018) yer alan beceri ve değerler açısından öğretme durumları nasıldır?
5. Türkiye’de çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri kapsamında sosyal bilgiler coğrafya konularının, sosyal bilgiler dersi öğretim programında (2018) yer alan beceri ve değerler açısından öğretme durumları nasıldır?
6. Türkiye’de çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri kapsamında sosyal bilgiler medya okuryazarlığı konularının, sosyal bilgiler dersi öğretim programında (2018) yer alan beceri ve değerler açısından öğretme durumları nasıldır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri kapsamında, sosyal bilgiler tarih, ekonomi, hukuk, felsefe, coğrafya ve medya okuryazarlığı konularının, sosyal bilgiler öğretim programında (2018) yer alan beceriler ve değerler açısından öğretme durumlarını tespit etmek.

1.4. Araştırmanın Önemi

21. yüzyılda yaşanan gelişmeler geçen yüzyıldan farklı bir eğitim sisteminin olması gerektiğini göstermektedir. Bireylerin, çağımızın hızla değişen gelişmelerine ayak uydurabilecek, edindiği bilgiyi yaşamda kullanabilecek, olumsuz değişkenlere doğru tepkiler verecek, bu yüzyılın taleplerini karşılayabilecek becerilere sahip olması beklenmektedir. Bu becerilere 21. yüzyıl becerileri denilmektedir. Hem bilgiyi hem de beceriyi içeren 21. yüzyıl becerileri; bilgi çağında başarılı olabilmek için öğrenilmesi gereken üst düzey becerileri ifade etmektedir (Boyacı ve Özer, 2019). 21. yüzyıl becerileri, bireylere eğitim yoluyla kazandırılmaktadır. Bu becerilerin eğitime uyumunun en önemli aracı ise eğitim programlarıdır. Özellikle son yıllarda eğitim programlarında yapılan güncellemeler ile beceriler konusuna daha fazla vurgu yapılmaktadır. Çünkü öğrencilerin şu andaki ve gelecekteki iş yaşamlarında ve sosyal hayatlarında başarıyı yakalayabilmeleri için bahsi geçen bu 21. yüzyıl becerilerine sahip olmaları gerekmektedir (Otuz, Kayabaşı ve Ekici, 2018).

21. yüzyıl becerileri kapsamında hem eleştirel düşünce, yaratıcılık, sorun çözme gibi bilişsel becerileri hem de iletişim, üretkenlik, uyum, liderlik, öğrenmeyi öğrenme, sorumluluk, merak gibi sosyal – duygusal becerileri kapsayan bütüncül insan yetiştirme modelinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Teknolojinin ve bilimin gelişmesi ile birlikte değişen üretim süreçleri, farklılaşan sosyal hayat, bireylerin meslek edinme konusunda yaşadığı sıkıntılar ve nitelikli çalışan arayışı, eğitimi toplumsal kalkınmanın odak noktası haline getirmiştir. Buna bağlı olarak bilimsel düşüncenin yaygınlaşması ihtiyacına binaen üniversitelerin etkileri giderek artmaktadır. Bu bağlamda çocuk üniversitelerinin yeni bir uygulama alanı olarak ortaya çıkması eğitim için bir alternatif bir yol olarak görülmektedir (Yeniay Üsküplü, 2019).

Dünyada yaşanan sürekli değişim sonucunda insanoğlu, 21. yüzyıl becerileri diye bilinen; girişimcilik, yenilikçilik, eleştirel ve yaratıcı düşünme, iş birliği, iletişim, problem çözme, liderlik ve sorumluluk alma, gibi becerilere ihtiyaç duyar. Bu becerilerinin de kazandırılmasının en önemli yolunun eğitimden geçtiği düşünüldüğünde sosyal bilgiler dersi bu konuda önemli bir yere sahiptir (Güngör, 2022).

Alan yazın incelendiğinde çocuk üniversiteleri ile ilgili birkaç makale dışında herhangi bir araştırmanın yer almadığı görülmektedir. Çocuk üniversitelerinde verilen eğitimlerde sosyal bilgiler dersi öğretim programında verilen eğitimlerin 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelenmesi ile ilgili araştırma da yer almamaktadır. Ayrıca sosyal bilgiler dersinde kazandırılması düşünülen 21. yüzyıl becerilerinin sadece okulda değil, okul dışı öğrenme ortamını destekleyen çocuk üniversitelerinde de verilmesi hem çocuk üniversitelerinin araştırılması noktasında hem de 21. yüzyıl becerilerinin araştırılması noktasında önemli olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte bu çalışmanın ise yeni bir uygulama alanı olan çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri kapsamında sosyal bilgiler dersi öğretim programı (2018) yer alan beceri ve değerler açısından eğitime ve öğretme durumlarını araştırarak konuyla ilgili farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu çalışma Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan tarih, coğrafya, hukuk, ekonomi, felsefe, medya okuryazarlığı konuları ile sınırlıdır.

2. Araştırma Amerika Birleşik Devletleri'nde iş dünyası, eğitim liderleri ve devlet liderleri tarafından hazırlanan P21 (Partnership for 21st Century Learning) tarafından önerilen, yaşam ve kariyer becerileri: esneklik ve uyarlanabilirlik, girişimcilik ve kendini yönetme, sosyal ve kültürlerarası beceriler, üretkenlik ve hesap verebilirlik, liderlik ve sorumluluk. Öğrenme ve yenilikçilik becerileri: yaratıcı ve yenilikçilik, eleştirel düşünme ve problem çözme, iletişim, iş birliği. Bilgi, medya ve teknoloji becerileri: bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) okuryazarlığı (P21, 2019). 21. yüzyıl becerilerle sınırlıdır.

3. Araştırma 2018 Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan beceri ve değerler ile sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışmada veriler Türkiye'de yer alan çocuk üniversitelerinin yazılı kaynaklarda yer alan ve online veri tabanında (web sayfaları, sosyal medya hesaplarında) bulunan bilgilerin doğru olduğu varsayılarak hazırlanmıştır.

1.7. Tanımlar

21. Yüzyıl Becerileri: 21. yüzyılda bireyin çağa ayak uydurabilmesi, iş ve hayatta başarılı olabilmek için sahip olmaması ve kullanması beklenen becerilerdir (Bulut, 2022).

Sosyal Bilgiler: Bireylerin topluma etkin bir biçimde katılabilmesi için gerekli olan bilgi, beceri ve değerlere sahip olmalarını amaçlayan derstir (Aslan, 2016).

Değer: “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” olarak tanımlanmaktadır” (Türk Dil Kurumu, 2022)

Beceri: “İş yapabilme durumu, ustalık maharet veya kişinin yatkınlık ve öğrenime bağlı olarak bir işi başarma ve bir işlemi amaca yönelik sonuçlandırma yeteneği” olarak tanımlanmaktadır” (Türk Dil Kurumu, 2022).

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

2.1. 21. Yüzyıl Becerileri

Bilgi ve teknoloji alanındaki değişimler, dış kaynak kullanımındaki artış, küresel çalışma ortamı 21. yüzyılda yaşanan büyük ve köklü değişimin nedeni olarak gösterilmektedir. Fiziksel güç yerini bilgiye, diğer bir ifade ile eğitime bırakmıştır (Erdoğan, 2020). Bilgi ve eğitim, insanoğlunun yaşadığı her dönemde popülaritesini korumuştur. Bireyler bilgiyi kullanarak dünyaya daha geniş bir pencereden bakabilme imkânına sahip olmuşlardır. 21. yüzyılda yaşanan değişimler ve insanoğlunun ortalama yaşam süresinin uzaması sonucunda sadece bilgiyi vermeyi amaçlayan geleneksel eğitim modeli önemini kaybetmeye yüz tutmuştur. Bu nedenle uzmanlar çocuklara iletişim, işbirliği, eleştirel düşüncenin ve yaratıcılığın öğretilmesi gerektiğini savunmaktadır (Kolata, 2022).

Bununla birlikte çocuklara problem çözme, analitik düşünme, takım çalışması, esneklik, girişkenlik gibi üst düzey becerilerinin de kazandırılmak istenmektedir. Bireylere kazandırılmak istenen bu becerilere “21.Yüzyıl Becerileri” denmektedir. 21. yüzyıl becerileri, bireylerin meslekte başarılı olabilmesi ve etkili bir yaşam boyu öğrenme sürecine sahip olmaları açısından çok önemli hale gelmiştir (Demirel, 2022). 21. Yüzyıl becerileri, toplumun geleceğine yön veren bireylerin yetiştirilmesinde, toplumun refah düzeyinin artırılmasında, sosyal ve ekonomik yönden gelişmesinde, çağın gerektirdiği becerilere sahip vatandaşların yetişmesinde eğitim büyük bir öneme sahiptir. Bunlar bireylere eğitim yoluyla kazandırılması gereken çağın gerektirdiği becerilerdir (Uyar ve Çiçek, 2020).

21. yüzyıl becerilerini kazanmış bireyler bu yüzyılın dünyasına uyum sağlamış demektir. 21. yüzyıl becerileri çeşitli kurum ve kuruluş tarafından farklı temalar altında toplanarak hazırlanmıştır (Kaya Şen, 2022). Bu kurum ve kuruluşların içinde yer alan ve en çok kabul görüleni Amerika Birleşik Devletleri’nde uygulanan “21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı” adlı projedir. Bu proje, 21. yüzyıl becerilerinin program ve öğretiminde önemlidir (Güler, 2019). 2002’de Amerika Birleşik Devletleri’nde iş dünyası, eğitim liderleri ve devlet liderleri tarafından hazırlanan P21 (Partnership for 21st Century Learning) 21. yüzyıl becerilerinin belirlenmesinde yürütülen birçok proje ve raporun arasında en çok kabul gören öğrenme

ortaklığıdır (Aydın, 2019). P21 oluşumu kapsamında üç ana başlık altında, 12 beceri olarak ele alınmıştır (P21, 2019).

Şekil 1. 21. Yüzyıl Becerileri (P21, 2019)

Şekil 1’de 21. Yüzyıl becerileri 3 ana başlık olarak gösterilmektedir. Aynı zamanda bu beceriler Millî Eğitim Bakanlığı Kalite Çerçevesi ile de kesişmektedir (Gelen, 2017). 21. Yüzyıl becerileri “Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri”, “Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri” ve “Yaşam ve Kariyer Becerileri” olarak 3 ana başlık altında yer almaktadır. Ve her bir ana başlığın altında da farklı beceriler yer almaktadır.

2.1.1. Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri

Öğrenme ve yenilikçilik becerileri son yüzyılda daha karmaşık hal alan yaşam ve çalışma hayatına karşı eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini bir adım öne çıkarırken, yaratıcı ve yenilikçilik düşünme becerisi ile iletişim ve işbirliği becerileri öğrencilerin geleceğe hazırlaması aşamasında büyük bir öneme sahiptir (Demirel, 2022). Öğrenme ve yenilikçilik becerileri öğrencileri yaratıcı fikirler üretmeye çalışması, kendi düşüncelerini analiz edip değerlendirebilmesi, uygulayabilmesi, karşılaştıkları problemi çözmek için farklı yollar deneyebilmesi için öğrencileri hazırlar. Ayrıca onların kendilerini ifade edebilmesini, diğerleriyle etkili ve uyum içinde çalışabilmelerini, sorumluluklarını paylaşarak sosyal, ekonomik ve toplumsal yaşama uyum sağlamaya ve hayata hazırlamaya çalışmaktadır (Kartal, 2020).

Şekil 2. P21' göre Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri

Şekil 2'de görüldüğü gibi öğrenme ve yenilikçilik becerileri; yaratıcı ve yenilikçi düşünme, işbirliği, iletişim, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini kapsamaktadır.

2.1.1.1. Yaratıcı ve Yenilikçi Düşünme

Yaratıcılık, yeni fikirler üretme, özgün eserler ortaya koyma, sorgulayarak yeni çözüm yolları bulma ve bir sonuca ulaşma olarak tanımlanabilir. Yaratıcılık yeteneğine sahip bireyler daha önce düşünülmemiş, yapılmamış yani orijinal olanı yapma yeteneğine sahiptirler (Demirel, 2022). Yaratıcı düşünme, fikirlere yeni bir boyut kazandırarak ihtiyaçlarımız sonucunda düşüncelerimize şekil verme becerisidir. Yaratıcı düşünme becerisine sahip bireyler hayal gücü yüksek, özgüvenli, özgün, bağımsız, yenilikçi kimselerdir (Kartal, 2020).

Yenilikçi düşünme ise bireylerin oluşturduğu fikirleri benimseme, uyum sağlama, çözümler için riskleri kabullenmek, yeni ürün ve hizmetler tasarlama, sorunlara çözüm bulma ve yönetebilme için etkili düşünme, yeni yollar bulma, belirlediği hedeflere göre yönelme, yani düşünme alanındaki en iyi ve en son bilgiyi takip etme becerisidir. Bilim ve teknolojinin gelişimine geleneksel fikirler, engel olmuştur. Yenilikçi düşünce, bireysel ve hatta ulusal kalkınmaya canlılık kazandırmayı hedefler (Kartal, 2020).

Yaratıcılık, sanatta, bilimde olduğu kadar insan ilişkileri içerisinde de geçerlidir. Hayatımızın her alanında karşımıza çıkabilecek bir olgudur. Yaratıcılık bilimsel bir buluşta veya benzersiz bir sanat eserinde veyahut mimari bir yapıttır. 21. yüzyıl ile birlikte hızla değişen dünyada farklı müşteri talepleri, değişen istekler, daha iyi olma düşüncesi, bireyleri başarılı olmak için yaratıcı ve yenilikçi olmaya zorlamaktadır. (Eryılmaz ve Ulusoy, 2015).

Yaratıcı bireyler özgüveni yüksek kişilerdir. Başkalarına göre daha esnek olup yeni durumlara kolay uyum sağlarlar, başkalarının değer verdiklerine değer verirler, daha dikkatli ve insanlara karşı daha uyumlu ve daha hassastırlar. Bireyleri geleceğe ve topluma hazırlayan eğitim kurumları yaratıcılığın geliştirilmesinde ve ortaya çıkarılmasında önemli yere sahiptir. Yaratıcılık keşiflere, keşifler teknoloji ve üretime dönüşür. Böylece toplumsal ve ekonomik refah düzeyi yükselir (Erdoğan, 2006).

Yaratıcı ve yenilikçi düşünme becerisine sahip bireyler çeşitli fikir üretme tekniklerini kullanarak fikirlerini geliştirip elde ettikleri bilgilerini düzenler, analiz eder ve değerlendirme yeteneğine sahiptirler. Yeni ve çeşitli bakış açılarına açık olup, bu bilgileri bir grupta toplamaya ve uygulayamaya dönüştürme yetisine sahiptir (Çınar, 2019).

2.1.1.2. Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme

İlk olarak M.Ö. 600 yılında Sokrates tarafından kullanılan eleştirel düşünme, farklı dillerde “yargılama sanatı” anlamında gelmektedir. Sokrates ise eleştirel düşünmeyi “Bir şeyi iyi ya da kötü yanlarıyla değerlendirme” olarak tanımlamıştır (Şenşekerci ve Bilgin, 2008). Özellikle bilgi çağındaki vatandaşların günümüz sorunlarına kayıtsız kalmamaları ve yaşanan gelişmelerin dışında kalmamaları için kendilerinde olması gereken en önemli özelliklerden biri de eleştirel düşünme becerisine sahip olmalarıdır (Eryılmaz ve Ulusoy, 2015).

Eleştirel düşünceye sahip birey bir sorunun nedenlerini araştırır, yeniliklere açıktır, başkalarının görüşlerini dikkate alır ve saygı duyar, dogmatik değildir, fikirlerini bilimsel temellere dayandırır, güvenilir kaynaklara ulaşmaya, bütünü göz önünde bulundurarak ana noktayı belirlemeye çalışır (Kutlu ve Schreglmann, 2011). Eleştirel düşünme, bireylerin hem günlük hem de mesleki yaşamlarında daha yaratıcı ve karşılaştığı sorunları çözebilen bireyler olarak yaşamalarına yardımcı olmaktadır. Eleştirel düşünme becerisi eğitim sürecinde geliştirilebilir. Dolayısıyla eleştirel düşünme becerisi 21. yüzyıl insanının temel bir niteliğidir (Demirel, 2022).

Problem çözmeyi bir amaç doğrultusunda ilerlerken karşılaştığımız sorunları çözmeye süreci olarak tanımlayabiliriz. Öğrenilmesi ve geliştirilmesi gereken kapsamlı bir süreç olan problem çözme de ilk olarak bilinen veya tanımlanmış bir problemin olması, problem hakkındaki durumun değerlendirilmesi, problem hakkında gereken bilgilerin toplanması, çeşitli çözüm yollarının önerilmesi ve bu çözüm yollarının uygunluğunu test edilebilmesi, konu ile ilgisi olmayan bilgileri yok etmesi ve çözüm yollarının en uygun olanını seçmek gibi birçok temel düşünce prosesini gerektirmektedir (Aksan ve Sözer, 2007).

Eleştirel düşünme ile problem çözme, ilk aletlerin yapımından başlayarak tarımsal dönemdeki ilerlemelerden, sanayi dönemindeki yeniliklerden bu zamana kadar insanlığın gelişimde önemli yere sahip olmuşlardır. Eleştirel düşünme problem çözmeyi kapsayan kişinin bilgi ve becerilerinin oluşturduğu zihinsel bir süreçtir. Bu becerilere sahip bireyler etkili yerinde ve geçerli sorular soran, bu sorulara çözüm bulan, farklı görüş ve analizleri değerlendirebilen kişilerdir (Çınar, 2019; Kolata, 2022).

2.1.1.3. İletişim

İletişim becerisi eğitimin hedeflerini gerçekleştirmede, başarı sağlamada ve sınıf etkinliklerinde önemli bir paya sahiptir. İletişim becerisi, fikir alışverişinde bulunarak yeni düşünceler oluşmasına kaynaklık eder. Farklı düşüncelere saygı duyulmasını sağlayan bir beceridir. Kişilerarası sağlıklı iletişim gerekli temel sosyal becerilerdendir (Kartal, 2020). Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte artık mezun olan öğrencilerin çeşitli dillerde iletişim kurabilmesi beklenmektedir. Özellikle iş dünyasında güçlü iletişim becerilerine sahip, ikna kabiliyeti yüksek, etkili iletişim kurabilen, birkaç dil bilen insanlar tercih edilmektedir (Çınar, 2019).

Alan yazında birçok tanımı yapılan iletişim kavramı, akla gelebilecek her türlü yollarla duygu, düşünce ve bilgileri benimseyerek birbirini anlama süreci olarak tanımlanmaktadır (Kumcağız, Yılmaz, Çelik ve Avcı, 2011). İletişim becerisi insanların birbirini anlamasını sağlayan bir köprü görevini üstlenir (Erdem ve Okul, 2015). Böylece insanlar karşılıklı fikir alışverişinde bulunarak problemlerini çözebilirler (Eryılmaz ve Ulusoy, 2015). İnsanlar farkında olmadan yaşadığı çevre ile iletişim kurmaya başlar. İnsanların iletişim kurma biçimleri onların davranışlarını da şekillendirir. Çevreleri ile sağlıklı iletişim kurabilen insanlar özgüveni yüksek, gerçekçi, herkesin fikrine saygı duyan kişilerdir. Karşısındaki kişinin fikirlerine saygı duymayan, küçük gören, dikkate almayan kişiler iletişimi zayıf insanlar olarak tanımlanmaktadır (Ersanlı ve Balcı, 1998).

2.1.1.4. İş birliği

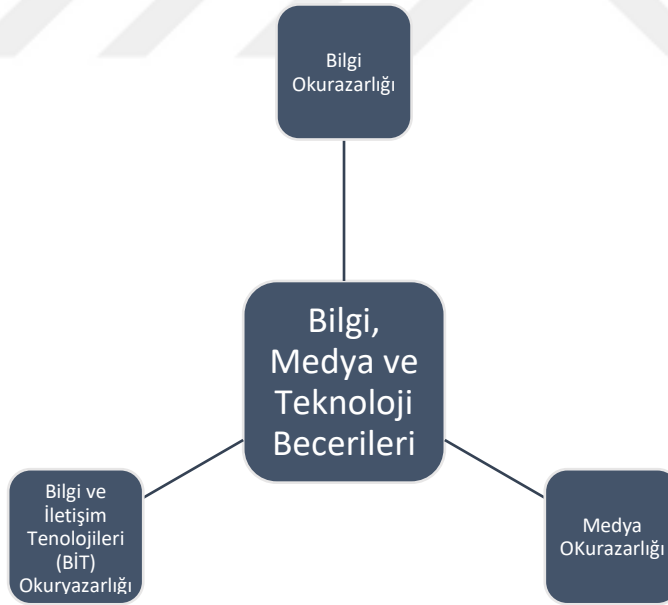
Küreselleşen dünyada ülkelerin sürekli birbirleriyle etkileşimi iş birliğini gerekli kılmıştır. İş birliği becerisi yenilikçi düşüncede önemli bir konumdur. Eğitim hayatı boyutunda işbirlikçi öğrenme, bireyler için iyi ilişkiler kurma, duygusal olgunluk, uyumluluk, iradeli benlik, olumsuz fikirlerden kaçınma gibi olumlu etkiler sağlamaktadır. İşbirlikçi yöntemde öğreten ve akran desteği önemlidir (Kartal, 2020).

İş birliği, takım çalışması olarak da tanımlanır. İş birliği taraflara aidiyet duygusu kazandırır. Bireylerin bulunduğu takıma karşı sorumluluk bilinci kazandırmayı amaçlar, paylaşmayı öğretir, aidiyet duygusunu güçlendirir, saygılı çalışmayı öğretir. Ortak bir hedef

doğrultusunda beraber çalışmayı gerektirir (Demirel, 2022). İş birliği, farklı kişilerle bir hedef doğrultusunda etkili ve saygılı bir şekilde çalışabilme becerisini göstermektir (Yalçın, 2018). İnsanların başarısının arkasında iş birliği yaparak çalışmanın payı büyüktür. Taraflar tek başlarına yapabileceklerinden çok daha fazlasını beraber çalışarak yapabilir (Bay ve Çetin, 2012). Böylece öğrenciler iş birliği içinde çalıştığında problemleri birlikte çözebilmeyi, birbirlerine yardım etmeyi ve birbirlerinden yardım almayı, düşüncelerini paylaşmayı ve diğerlerinin düşüncelerini dinlemeyi ve bütün bunları yaparken yeni bilgiler öğrenebilirler (Çınar, 2019).

2.1.2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri

Günümüzde bireyler, teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler sayesinde istenilen bilgiye saniyeler içinde ulaşmaktadırlar. 21. Yüzyıla adapte olan toplumlar ve insanlar teknolojinin verimli ve doğru şekilde kullanımı noktasında birkaç beceriye sahiptirler. Bu beceriler bilgi, medya ve teknoloji gibi bazı okuryazarlık becerilerini de kapsamaktadır (Güngör, 2022). 21. yüzyılda insanlar bilgiye kolayca ulaşabilmektedir. Bu da bilgi çağı insanların bilgi, medya ve teknolojiyi etkili şekilde kullanmasını, analiz etmesini ve en doğru şekilde değerlendirmesini zorunlu hale getirmiştir (Kolata, 2022).

Şekil 3. P21' e göre Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri

Şekil 3'te görüldüğü üzere bilgi, medya ve teknoloji becerileri, bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) okuryazarlığı becerilerinden oluşmaktadır.

2.1.2.1. Bilgi Okuryazarlığı

Bilgi okuryazarlığı kavramı ilk kez 1974'te Amerikan Bilgi Endüstrisi Başkanı Paul Zurkowski tarafından Kütüphane ve Bilgi Bilimi Ulusal için hazırlanmış olduğu bir raporda kullanılmıştır (Polat ve Odabaş, 2009). Teknolojinin hızla geliştiği, bilgiye dayalı olarak yaşadığımız bu dönemde bilgiyi olduğu gibi kabul etmek yerine bilgiyi yeniden oluşturmak önemli hale gelmiştir (Demirel, 2022).

Bilgi okuryazarlığı kavramı 21. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Bilgi okuryazarı kişi öğrenmek istediği bilgiyi her zaman bulabildiğinden yaşam boyu öğrenmeye hazırdır (Polat ve Odabaş, 2009). Bilgi okuryazarı birey, bilgiyi elde etmek için farklı teknolojileri rahatlıkla kullanabilen, bilgiyi ne zaman nerede kullanacağını bilen, ihtiyacı olan bilgiyi fark edebilen, bilgiyi bulabilen, eldeki bilgiyi kullanabilen ve bulduğu bilgileri başka alanlara sentezleyip, değerlendirebilen kişidir (Kurbanoğlu, 2010).

Artık günümüzde hızlıca ulaşılan bilgiyi olduğu gibi almak yerine, bilgiyi yeniden oluşturmak önemli hale gelmiştir. Bu sebeple günümüzde çok fazla olan bilgi birikiminin üstesinden gelebilmek için bilgi okuryazarı olmak önemli hale gelmiştir (Doğan, 2020).

2.1.2.2. Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Okuryazarlığı

Teknolojik cihazların zamanla küçülerek taşınabilir ve giyilebilir olması artık insanoğlunu teknolojiyi kullanmaya mecbur bırakmaktadır. Teknoloji, her gün düzenli yapılan iş ve işlemleri yerine getirmek konusunda kolaylaştırıcı, hızlandırıcı ve kaynak tasarrufu sağlamak gibi pek çok olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Sosyal hayatımızda, iş hayatımızda vazgeçilmez hale gelen teknolojiyi etkin bir şekilde kullanmak bir beceri olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte bilgiyi düzenlemek, araştırmak, iletmek için en doğru teknolojiye karar vermek ve bu karar verilen teknolojilerin kullanımında etik ve yasal boyutları farkında olmak Bilgi, Medya ve Teknoloji okuryazarlığı altında yer alan Bilgi ve İletişim Teknolojileri okuryazarlığı becerilerindendir (Bahadır, 2022)

İletişimin artması ile birlikte bilgisayar okuryazarlığı becerisi BİT okuryazarlığı becerisine dönüşerek daha kapsamlı hale gelmiştir (Demir, 2020). Bilgi ve iletişim Teknolojileri (BİT) okuryazarlığı; ihtiyaç duyulan bilgiye ulaşmak, ulaşılan bilgiyi yönetmek, değerlendirerek ve yeni bilgiyi oluşturmak amacıyla teknolojiyi ve iletişim ağlarını kullanmaktır becerilerine sahip olmaktır (Güler, 2019).

2.1.2.3. Medya Okuryazarlığı

Farklı formatlarda bireyin hayatının içinde yer alan medya, insan hayatını şekillendirmektedir. Medya artık genç-yaşlı herkese ulaşmakta ve bireyin değerlerini, inançlarını ve davranışlarını etkileyip şekillendirmektedir (Aksoy, 2021).

Medya okuryazarı olmak sadece sosyal ağları kullanmak değildir. İzlenen bir dizi, okunulan bir gazete haberi, bir radyo programı veya internette karşılaşılan çıkan bir reklamı analiz ederek verilmek istenen mesajı anlayarak yorum yapabilmek ve bunu aktarabilmektir. Bu da medya okuryazarlığının ne kadar önemli bir alan olmasını göstermesi bakımından önemlidir (Sarı, 2021).

Medya okuryazarlığı becerisi insanların kendi kültürleri ve öğrenme biçimleri ile ilgili uygulama yapmayı, farklı kültürden insanlar ile iletişim içinde olmayı, yaratıcılık, takım çalışması, kendini ifade etme becerileri gibi birçok beceriyi göstermelerinde yardımcı olmaktadır. Medya okuryazarı olmak, medyayı tahlil edebilmek, medya mesajlarının ne anlama geldiğini çözümleyebilmek, medya mesajlarını insanların nasıl farklı yorumladığını ve bu mesajlara kendi bakış açısını nasıl dâhil ettiğini öğrenmek demektir (Demir Çavuş, 2021).

2.1.3. Yaşam ve Kariyer Becerileri

Bugün yaşadığımız küresel rekabetçi ortamda var olabilmemizi sağlayan yaşam şartlarına uyum sağlayabilme becerilerimizdir. 21. yüzyıl becerileri arasında bulunan yaşam ve kariyer becerilerine sahip insanlar içinde bulunduğumuz çağın değişen şartlarına adapte olabilen, farklı kültürlerle saygılı olan ve birlikte çalışabilen, koyduğu hedefler doğrultusunda çalışan, yaşamındaki amaçlarını belirleyebilen, teknolojiyi etkili ve verimli kullanabilen, özgün projeler üretebilen kişilerdir (Demirel, 2022; Çolak, 2018).

Şekil 4: P21'e göre Yaşam ve Kariyer Becerileri

Şekil 4'de görüldüğü gibi yaşam ve kariyer becerileri, esneklik ve uyarlanabilirlik, girişimcilik ve kendini yönetme, sosyal ve kültürlerarası, üretkenlik ve hesap verilebilirlik, liderlik ve sorumluluk becerilerinden oluşmaktadır.

2.1.3.1. Esneklik ve Uyarlanabilirlik

Dünyanın sürekli bir değişim içinde olduğunu düşünürsek esneklik ve uyum 21. yüzyılda vazgeçilmez becerilerden biri olmuştur. Özellikle devamlı değişen ve gelişen teknolojiye uyum sağlamak bir zorunluluğa dönüşmüştür (Karademir, 2020). Esneklik, yeni şartlara, değişen koşullara ve çözümlere açık olmaktır. Esneklik becerisine sahip kişiler farklılıklara saygı duyabilen, farklı rollere adapte olabilen geri bildirimleri olgun şekilde karşılayabilen, uyum sağlama konusunda başarılı kişilerdir (Barası, 2020).

Günümüz dünyasında değişimler artık küresel çapta yaşanmaktadır. Dünyanın bir yerinde yaşanan gelişme artık saniyeler içinde dünyanın diğer ucundan duyulmaktadır. Yaşanan bu ani değişimler planları değiştirmeyi ve yeni değişikliklere hızlı bir şekilde adapte olmayı gerektirmektedir (Çınar, 2019). Esneklik ve uyum ile birey, bilinen yollara dışına çıkarak farklı bakış açıları ile durumu çözebilmektedir (Demir, 2020).

Değişen teknolojik ve çevresel şartlara karşı geride kalmamak için ayak uydurmak, hayatımızdaki farklı rollere uyum sağlayabilmek, farklı kültür ortamlarda uyum içinde olma, eleştirilere açık olma ayrıca sosyal becerilere sahip olma esnek ve uyumlu kişilerin özellikleri arasında sayılabilir (Çınar, 2019; Demirel, 2022).

2.1.3.2. Girişimcilik ve Kendini Yönetme

Çağımızda bireylerin yaşamlarında yapılması gereken işleri, görevleri, sorumlulukları zamanında ve tam anlamıyla yapabilmek için kendini yönetme becerisine sahip olması gerekmektedir (Eryılmaz ve Ulusoy, 2015). Kendini yönetme becerisine sahip birey amaçlarına ulaşmak için zamanı ve çalışma süreçlerini kendileri takip ederler, düzenler, tamamlar, ihtiyaçlarını kendisi belirlerler (Barası, 2020).

Girişimcilik; hayatı daha yaşanılır hale getirmek için risk olarak etrafımızdaki fırsatları keşfetme, keşfettiğimiz bu fırsatları değerlendirerek hayata geçirmek şeklinde tanımlanır (Akyürek, 2013). Girişimcilik sadece ekonomi alanına ait bir kavram değildir. Öğretim programlarında girişimcilik becerisine sahip bireyler yetiştirmek eğitimin anahtar rolü olmuştur. Ülkelerin kalkınmalarında girişimci fertlerin yetişmesi ülkelerin öncelikleri arasındadır. Girişimci fertler, yeni fikirler üreten, yaratıcı, kendine güvenen, sorumluluk sahibi kişilerdir (Selanik ve Acar, 2016).

2.1.3.3. Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler

Farklı kültüre sahip insanların bir arada yaşadığı günümüzde, bireylere kazandırılması gereken sosyal ve kültürlerarası beceriler 21. yüzyıl becerileri arasındadır. (Barası, 2020). Sosyal beceriler; topluma uyum sağlanabilen, birebir ilişkilerde ya da toplum içinde iletişim ve etkileşim kurabilen, devam ettirebilen, içinde yaşadığı toplumun değerlerini benimseyen ve evrensel değerleri taşıyan beceriler olarak tanımlanmaktadır (Güngör, 2022). Bu becerilere sahip bireyler yeni fikirler ortaya koyarken farklı sosyal ve kültürel alanlarda etkin çalışmaya açık olmalıdır (Sarıtış, 2019). Sosyal ve kültürel farklılıklara saygı gösterebilen, meslektaşları ile uyumlu çalışabilen, doğru zamanda konuşabilen, kendini doğru ifade edebilen bireyler bu beceriye sahiptir (Demir, 2020).

2.1.3.4. Üretkenlik ve Hesap Verilebilirlik

Üretkenlik; zamanı ve enerjiyi etkili, verimli kullanarak yeni projeler ortaya çıkarmak, bu projeleri yürütmek ve yeni ürünler ortaya koyabilmek becerisi olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2022). Hesap verilebilirlik ise yeni ürün ortaya koyma sonucunda ürünle ilgili sorumluluğu almak ve verilen görevleri tamamlamaktır. Bireylerin ortaya yeni ürünler koyma ve sonucunda ürünle ilgili sorumluluğu alma becerisine sahip olmaları okulda, iş hayatında başarılı olmaları için önemlidir (Yılmaz, 2021). Üretken bireylerden beklenen teknolojiyi ve bilgiyi birleştirip günlük yaşamlarında karşılaştıkları problemlere karşı çözüm üretmeleri beklenir (Demir, 2020).

2.1.3.5. Liderlik ve Sorumluluk

Liderlik, rehberlik etmek, yol göstermek, yönlendirmek anlamına gelmektedir. Liderlik becerisine sahip bireyler ortak bir hedefe ulaşmak için diğer fertlerin güçlü yönlerinden faydalanmayı, en iyisini yapmayı çabalayan, başkalarını etkileyebilen, örnek olan, dürüst, toplumun çıkarlarını göz önünde bulunduran kişilerdir (Barası, 2020).

Eski dönemlerde liderlik toplulukları bir araya getiren onları tehlikelere karşı koruyan kişilerdi. Zamanla değişen dünya düzeni ile birlikte liderliği değişime ayak uydurarak değişime yön veren değişim sonucu ortaya çıkan olumsuzlukları ortadan kaldıran, elindeki imkânları etkili şekilde kullanabilen düşünceleri eyleme geçiren sorumluluk alabilen kişiler olarak tanımlayabiliriz (Demirel, 2022; Çolak, 2018).

Liderlik sorumluluğu beraberinde getirir. Sorumluluk, üyesi olduğu grubun ortak amaçlarını benimsemek, grubun çıkarlarını düşünmek, zor zamanlarda daima gruba destek olmak arzusunda olma göstergesidir. Sorumluluk gruba hizmet etmek için bireyi motive eden bir güçtür. Sorumluluk sahibi insanlar grup içinde aktif çalışan kişilerdir (Külekçi, 2015).

2.2. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı

Sosyal Bilgiler ders programında yapılan en büyük değişiklik 2005 yılında olmuştur. 2005 yılında Sosyal Bilgiler dersi yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı esas alınarak programda yer alan bilgi, beceri, değer ve Atatürkçülük konuları yeniden değerlendirilmiştir (Şarpal, 2019).

2018 öğretim programı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü ve Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün ortak bir çalışmasıdır. 2017 yılında "askıya çıkarılan" taslak öğretim programı Bakanlığın web sayfasında yayınlanmıştır. Talim ve Terbiye Kurulu tarafından onaylanmış olan öğretim programı 02 Mayıs 2017 tarihinde kabul edilmiştir. İlerleyen zaman ve gelişen teknoloji ile öğretim programları işlevselliğini kaybetmeye, dönemin ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma gelmeye başlar ve öğretim programlarının, yenilenmeleri mecburi duruma gelmektedir Bu yenilenme çalışmalarında 64. ve 65. Hükümetin eylem planları ile uluslararası kurum ve kuruluşların raporları etkili olmuştur. Öğretim programının anlaşılır ve sade olmasına özen gösterilmiştir. Güncel konulara ağırlık verilmiş, konu bütünlüğüne dikkat edilmiş, yeni teknolojik gelişmelere yer verilmiş, hayatın içinden örneklerin olmasına dikkat edilmiş, güncellenmiş ve sadeleştirilmiştir. Öğrenciye kazandırılması istenen yeterlilikler, beceriler tüm disiplin alanları için ortak verilmiştir. 21. yüzyıl ihtiyaçlarına uygun birçok beceri eklenmiştir (Dursun, 2019).

2.2.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Becerileri

Beceri, öğrencilerde öğrenme süreci boyunca kazandırılması veya geliştirilmesi hedeflenen, bilgi ve performans gerektiren yeteneklerdir (Altay, 2020). Çağdaş dünyanın ihtiyaçlarının çokluğu ve çeşitliliğine bağlı olarak eğitimin işi her geçen gün gittikçe zorlaşmaktadır. Kazanılan her bir becerilerin ardından değişen dünya şartlarına uyum sağlayabilmek, hayatta başarılı olabilmek için hemen arkasından yeni becerinin öğrenilmesi zorunlu olmaktadır. Artık öğretimde bilgiyi yüklenmek yerine, bilgiyi üretebilen, eleştirel düşünebilen, bilgiyi ulaşma yollarını bilebilen bireyler yetiştirmek önemli hale gelmiştir. Bu sebeple modern eğitim kurumlarında öğrencilere bu hedefler doğrultusunda beceriler kazandırmaya yönelik eğitim programları uygulanmaktadır (Çelikkaya, 2011).

Bilgiyi yüklenen değil bilgiyi üretebilme becerisine sahip öğrenci yetiştirmek Sosyal Bilgiler programının esas amacını oluşturmaktadır (Şarpal, 2019) . Bu nedenle öğretim programlarının en temel görevi öğrencilere temel becerilerin öğretilmesi olmalıdır (Mutluer, 2013). Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında, öğrencilerin kazanması gereken beceriler Tablo 1'de gösterilmiştir (MEB, 2018).

Tablo 1. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Müfredatında Yer Alan Beceriler

1. Araştırma Yapma	10. Eleştirel Düşünme	19. İş Birliği Yapma
2. Çevre Okuryazarlığı	11. Harita Okuryazarlığı	20. Politik Okuryazarlık
3. Gözlem Yapma	12. Sosyal Katılım	21. Yenilikçi Düşünme
4. Kanıt Kullanma	13. Öz Denetim Yapma	22. Önyargıyı Farketme
5. Dijital Okuryazarlık	14. Hukuk Okuryazarlığı	23. Değişim ve Sürekliliği Algılama
6. Mekânı Algılama	15. Konum Analizi	24. Empati Kurma
7. Karar Verme	16. İletişim Kurma	25. Türkçeyi Etkili Kullanma
8. Finansal Okuryazarlık	17. Medya Okuryazarlığı	26. Tablo ve Grafik Çizme
9. Problem Çözme	18. Girişimcilik	27. Zaman ve Kronolojiyi Algılama

Tablo 1’de görüldüğü üzere 2018 Sosyal Bilgiler öğretim programında 27 beceri yer almaktadır.

2.2.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Değerleri

Bireyler günlük yaşamdaki hareketlerini ve davranışlarını değerlere göre şekillendirir. Bireylerin hayattaki tercihleri, ihtiyaçları, beklentileri, ilgi alanlarının temelini değerler oluşturmaktadır. Çünkü değerler yön verici ve seçici özelliklere sahiptir. Değerler, davranışlarımızı anlamlı hale getirir (Yalçın, 2019)

Değerler düzenli bir toplumsal yapının oluşturulması ve oluşturulan bu yapının devam ettirilmesinde değerler önemli bir yere sahiptir. Oluşturulan düzenli toplumsal yapının devamı, o toplumda yaşayan fertlerinin ortak iyi değerlere sahip olması ile ilgilidir. İdeal ve gerekli değerleri benimsemiş olan toplumlar, tarihte daha kalıcı bir yer edinmişler ve belli bir düzen içinde yaşamaları mümkün olabilmektedir (Kan, 2010).

Değerler eğitimi ile ilgili birçok değişiklik yapılmıştır. Kök değerler uygulamasına geçilmiştir. Kök değerler tüm derslerde verilecek ortak değerler olarak kabul edilmiş böylece ortak bir yol izlenmiştir. (Dursun, 2019)

Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında, öğrencilerin kazanması gereken değerler Tablo 2’de gösterilmiştir (MEB, 2018, s. 9).

Tablo 2. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Müfredatında Yer Alan Değerler

1. Adalet	2. Estetik
3. Aile birliğine önem verme	4. Eşitlik
5. Bağımsızlık	6. Vatanseverlik
7. Barış	8. Yardımseverlik
9. Bilimsellik	10. Özgürlük
11. Çalışkanlık	12. Saygı
13. Dayanışma	14. Sevgi
15. Duyarlılık	16. Sorumluluk
17. Dürüstlük	18. Tasarruf

Tablo 2’de görüldüğü üzere 2018 Sosyal Bilgiler öğretim programında 18 değer yer almaktadır.

2.3. Çocuk Üniversiteleri

İlki 1990’larda Cumartesi Okulu olarak bireysel girişimle İngiltere’de başlayan çocuk üniversiteleri zamanla başta İngiltere olmak üzere tüm dünyada yayılmaya başlamıştır (Yeniay Üsküplü, 2020). Çocuk üniversiteleri 7-17 yaş arası çocuklara yönelik olarak faaliyet göstermektedir. Farklı yaşlardan çocukların ve büyük ve kalabalık grupların bir araya geldikleri heterojen bir oluşum olduğu görülmektedir. Genelde dönemsel faaliyetler olduğu ve katılımın gönüllük esasına göre yapıldığı ve bütünleştirme amacı taşımaktadır. Çocuk üniversitelerinde ev ödevi verme ya da kontrol etme gibi durumlar yaşanmamaktadır. Ceza durumu olmamakla birlikte dışlanma, uyarı verme, rapor etme yapılmamaktadır. Katılımcılara sertifika verilmekle birlikte eğitimcilere de referans olunmaktadır. Ayrıca çocuğa ve aileye referans olunmadığı gibi, kurumsal bürokrasi seviyesi son derece düşük tutulmaktadır (Topçu, 2021).

Çocuk üniversiteleri yaparak yaşayarak yani; dokunarak hissederek, uygulayarak, görerek çocuklara bilimsel ve eleştirel düşünme, sorgulama, analiz etme, sorunlara çözüm üretme, iletişim, işbirliği gibi becerileri kazandırmayı hedeflemektedir. Çocuk üniversitelerinin çocuklara kazandırmaya çalıştığı bu beceriler bu yüzyılda bireylere kazandırılması istenen 21. yüzyıl becerileri ile doğrudan ilişkilidir. Bireylerin, yaşamlarını sürdürebilmeleri, yüzyılın beklentilerine cevap verebilmeleri, bilgi çağında başarılı olabilmeleri için 21. yüzyıl becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. 21. yüzyılda bireyler

artık bilgiyi aktaran olarak değil araştırarak elde ettiği bilgiyi üretime dönüştürmeye çalışan insanlar olarak karşımıza çıkmaktadırlar (Boyacı ve Özer, 2019).

Bu becerilerin bireylere kazandırılmasında okul ile birlikte okul dışı öğrenme ortamlarının da etkisi yadsınamaz. 21. yüzyılda okul dışı öğrenme ortamı olarak faaliyet sürdüren üniversiteler bünyesinde açılan çocuk üniversiteleri, öğrenme ortamlarını destekleyen önemli kurumlardır. Çocuk üniversiteleri çocuklara yaparak ve yaşayarak öğrenme fırsatı sunarak onlara yeni bilgiler keşfetme imkânı sağlamaktadır. Özellikle çocukların üniversite ile bağ kurmaları sağlanarak bilimle tanışmaları, alanında uzman akademisyenlerden eğitim alma fırsatı sunmaktadır. Giderek yaygınlaşan ve toplumla bağ kuran çocuk üniversitelerinin önemi her geçen gün artmaktadır (Öztürk ve Bozkurt Altan, 2019).

2.3.1. Dünyada Çocuk Üniversiteleri

Çocuk üniversiteleri, üniversitelerin kampüsünde kurulmuş ve zamanla bu kuruluşlar ortak bir hedef doğrultusunda toplanmışlardır. Çocuk üniversiteleri ile çocuklar sınıf ortamlarından farklı olarak okul dışında çeşitli etkinliklerle gerek bireysel gerekse grupla birlikte öğrenmenin keyifli yanı ile tanışmış olacaklardır. Bununla birlikte zihinsel ve el becerilerinin yanında bireylerin gelecekle ilgili kariyer bilinci kazanması beklenmektedir (Eş ve Öztürk Geren, 2014).

Çocuk üniversiteleri öğrencilere bilim, sanat, spor alanlarında okul dışı aktivite ortamı sağlayarak yeteneklerini ortaya çıkarmak ve bu sayede ileride seçecekleri meslekleri hakkında yol gösterici olmayı hedeflemektedir. Çocuk üniversiteleri yaz okulları, bilim kampları, kampüs turları, laboratuvar ziyaretleri, festivaller, yarışmalar ile çocuklara öğrenmeyi çekici hale getirmektedir (Kılıç, 2020). Çocuk üniversiteleri çocukların keyif alarak öğrenmelerini, merak duygularını arttırmaları, özgüveni yüksek bireyler olarak yetişmelerini hedef almaktadır (Yeniay Üsküplü, 2019). Son yıllarda eğitimde yaşanan gelişmelere paralel olarak çocuk üniversiteleri bilimle eş anlamlı hale gelmiştir (Gary ve Dworsky, 2013).

Avrupa'da çocuk üniversitesi uygulamaları, 2008 yılında Almanca konuşan ülkeler ile başlamış ve kısa sürede tüm Avrupa'da yayılmış ve EUCU.NET ortaya çıkmıştır (Yeniay Üsküplü, 2020). EUCU.NET ağı, kâr amacı gütmeyen bir dernek olup 34 ülkede, 10 tanesi Türkiye'de bulunan 64 üyesi bulunmaktadır (EUCU.NET,2022; Yeniay Üsküplü, 2020). EUCU. Net'e göre çocuk üniversitelerinin üyesi olduğu diğer çocuk üniversiteleri ile iş birliği içinde çeşitli eğitimler vererek çocukların ve toplumların gelişimlerine çeşitlilik ve zenginlik katmakta olduğu belirtilmektedir (Öztürk ve Bozkurt Altan, 2019).

2.3.2. Türkiye’de Çocuk Üniversiteleri

Türkiye’de ilk çocuk üniversitesi 2009 yılında Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulmuştur. Daha sonra birçok üniversite bünyesinde açılmaya devam etmiştir (Kılıç, 2020). Türkiye’de çocuk üniversiteleri ders dönemlerinde, hafta sonlarında, tatil günlerinde aktivitelerini gerçekleştirmektedir (İlden Koçkar, 2017).

Türkiye’de çocuk üniversitelerinin bir kısmı ücret talep ederken bir kısmı dezavantajlı kesime ulaşabilmek amacıyla ücretsiz olarak faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Üniversitelerin önemli bir kısmı projeler ile ya da yerel paydaşlarla ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır. Faaliyetler ders dönemlerinde, yarıyıl veya hafta sonu tatillerinde ya da yaz tatili dönemlerinde kamplar şeklinde yapılmaktadır. Çocuk üniversitelerinde 7-14 yaş arası çocukların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bireysel faaliyetler olduğu gibi grupla birlikte yapılan eğitimler ağırlıktadır. Çocuk üniversiteleri sunum, seminer, atölye ve gezi gibi çeşitli uygulama biçimini bir arada kullanmaktadır. En yaygın uygulama biçimi ise atölyeler, çocuğun etkin olabildiği, grupla birlikte çeşitli alanlardaki deneyimlerini kullanabildiği, çocuğu merkeze alan, üretkenliği teşvik eden eğitim ortamı sunmaktadır. Atölyelerde yapılan eğitimlerde disiplinler arası uygulamalar yaygındır. Bazı çocuk üniversiteleri seminerler, etkinlikler, sempozyum, çalıştay, konferans gibi akademik toplantılar, bilim şenlikleri, bilim kampları, Avrupa Bilim ve Eğlence Günü gibi faaliyetler şeklinde aktivitelerini gerçekleştirmektedir (Yeniay Üsküplü, 2020).

Türkiye’de üç farklı modelde çocuk üniversitesi vardır. İlki üniversiteler bünyesinde Rektörlüğe bağlı olarak kurulan modeldir. İkinci olarak belediye- üniversite iş birliği ile kurulan çocuk üniversiteleridir. Üçüncü olarak birçok yerel paydaşlarla açılan çocuk üniversiteleridir. Bu modelin en güzel örneği Mersin Çocuk Üniversitesi’dir (Kılıç, 2020). Türkiye’de yer alan Çocuk Üniversiteleri aşağıda sıralanmıştır (Kösterelioğlu ve Kılınç, 2020).

Tablo 3. Türkiye’de Kurulan Çocuk Üniversiteleri

-
- Abdullah Gül Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Aksaray Çocuk Üniversitesi
 - Altınbaş Çocuk Üniversitesi
 - Anadolu Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Ankara Üniversitesi Çocuk Bilim Merkezi
 - Artvin Üniversitesi Çocuk Üniversitesi

-
- Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Başiskele Çocuk Üniversitesi
 - Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Düzce Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Ege Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama Araştırma Merkezi
 - Harran Çocuk Üniversitesi
 - Hasan Kalyoncu Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Hatay Çocuk Üniversitesi
 - Hitit Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - İformel Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri/Çocuk İstanbul
 - İnönü Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - İstanbul Aydın Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - İstanbul Rumeli Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - İstanbul Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Çocuk Üniversitesi
 - Karabük Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Kıbrıs İlim Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Kırıkkale Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Kırklareli Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Küçükçekmece Belediyesi Çocuk Üniversitesi
 - Maltepe Çocuk Üniversitesi
 - Mersin Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Namık Kemal Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Ondokuz Mayıs Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Özay Günsel Çocuk Üniversitesi
 - Sinop Üniversitesi Çocuk Üniversitesi

-
- Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Trakya Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
 - Üsküdar Çocuk Üniversitesi
 - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Çocuk Üniversitesi
-

Tablo 3'te görüldüğü gibi Türkiye'de kurulan çocuk üniversiteleri yer almaktadır.

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde 21. yüzyıl becerileri ve öğretim programları ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalar sunulmuştur:

2.4.1 Yurt içinde yapılan çalışmalar

Yeniay Üsküplü (2019), "Eğitim Sosyolojisi Açısından 21. Yüzyıl Becerileri Türkiye'de Çocuk Üniversiteleri Modeli" başlıklı doktora tezinde hem çocuk üniversitelerinin ve 21. yüzyıl becerilerini ortaya çıkaran sosyolojik temelleri hem de çocuk üniversitelerinin Türkiye'nin ilerlemesine katkı sağlayan bir eğitim modeli olup olmadığını belirlemek istenmiştir. Nitel araştırmanın durum çalışması araştırma deseninden yararlanarak Türkiye'de faaliyet yürüten 10 çocuk üniversitesinin temsilcileriyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde çocuk üniversitelerinin hedeflediği 21. yüzyıl becerileri ve toplumsal etkilerine ilişkin veriler toplanmıştır. 21. yüzyıl becerilerini programlarının merkezine alan çocuk üniversitelerinin faaliyetleri incelendiğinde, hem örgün eğitimde karşılaşılan sorunlarının aşılmasında yol gösterici bir model olduğu hem de çağın gerektirdiği üretim koşullarına uygun bir toplum yapısı geliştirmeye olanak tanıdığı anlaşılmıştır.

İlden Koçkar (2017) "Türkiye ve Dünyada Çocuk Üniversitesi Uygulamaları" kitap çalışmasında, dünyada ve Türkiye'de çocuk üniversitesi modelinin uygulamalarına dair bilgiler vermektedir. Kitap iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümünde çocuk üniversitelerinin çocukların gelişim sürecindeki etkilerine değinerek Türkiye'de çocukların okul dışı zamanlarda nasıl zaman geçirdiklerine dair bilgiler bulunmaktadır. Bu bölümde değinilen diğer bir konu ise çocuk üniversitelerine erişim olanağıdır. Kitabın ikinci bölümünde ise çocuk üniversitelerinde yapılan çeşitli atölye içerikleri ve işleyişleri hakkında uygulamalara değinilmiştir.

Kılınç ve Kösterelioğlu (2020), "Türkiye'de çocuk Üniversiteleri" kitap çalışmasında, çocuk üniversitelerinde bilimin ve sanatın buluşmasını sağlayacak atölye uygulamaları

anlatılmaktadır. Kitap Türkiye'deki çocuk üniversitelerin tarihsel gelişimden başlayarak verilen eğitimler, atölyeler hakkında geniş bilgiler vermektedir.

Eş ve Ö. Geren (2014), "Öğrenci ve Velilerin Çocuk Üniversitesi Algısı" makale çalışmasında çocukların ve velilerin çocuk üniversitesine yönelik algılarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada yöntem olarak nitel araştırma tekniği kullanılmış olup çalışma grubunu, Sinop Merkez'inde öğrenim görmekte olan ve Sinop Üniversitesi Çocuk Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (Çocuk Üniversitesi) tarafından açılan "Çocuk Üniversitesi'nde Bilim Eğlencelidir" isimli programa katılan 25 öğrenci ve bu öğrencilerin velileri katılmıştır. Bu çalışmanın sonucuna göre, bu eğitimlere katılan öğrencilerin daha önce çocuk üniversitesine yönelik bir deneyimleri olmadığı, eğitimden beklentilerinin genelde derslerin öğretmen merkezli olarak yürütüleceği yönünde olduğu, beklentilerinden farklı daha aktif oldukları bir uygulama ile karşılaştıkları tespit edilmiştir. Veliler de öğrenciler ile paralel olarak çocuk üniversitesinin beklentilerinden farklı olduğunu, uygulamaya ve bilim, sanat, spor gibi birçok alana hitap etmesini olumlu bulduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca veliler, çocukların sadece akademik personelden ders alacaklarını düşündüklerini bildirmişlerdir.

Öztürk ve Bozkurt Alan (2019), "Bir okul dışı öğrenme ortamı: Sinop Çocuk Üniversitesi" adlı araştırmasında çocuk üniversitelerini okul dışı öğrenme ortamı olarak ele almıştır. Bir okul dışı öğrenme ortamı olan çocuk üniversiteleri, çocuklara grup ile çalışma ortamı sağlarken onlara bilim, spor ve sanat etkinliklerini sevdirmek, bu etkinlikler sürecinde zihinsel ve el becerilerini geliştirerek çocuklara gelecekteki seçimlerine olumlu katkı sağlayacağı düşünülen kuruluşlar olması gerektiği bildirilmiştir. Bu araştırma kapsamında Sinop Çocuk Üniversitesi ele alınmıştır. Sinop Çocuk Üniversitesi'nde yapılan etkinlikler hakkında bilgi verilerek bu etkinliklerin amaçlarına ve sonuçlarına yer verilmiştir. Sinop Çocuk Üniversitesi'nin bu süreçte izlediği yolun çocuk üniversitelerinin amaçları düşünüldüğünde yönetici/araştırmacılar için önemli bir kaynak olacağı sonucuna varılmıştır.

Sönmez, Gökbulut ve Sapsağlam (2015), "Okul Dışı Akademik İklim Çalışmalarına Bir Model: "Çocuk Üniversitesi" çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinde durum çalışması deseni ve veri toplama aracı olarak anket formları kullanılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin çocuk üniversiteleri hakkındaki farkındalıklarını tespit etmek amacı ile yapılan bu amacı ile yapılan bu çalışmada Gaziosmanpaşa Üniversitesi Çocuk Üniversitesi tarafından 2014 yılında açılan "Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde Doğa-Tarih-Kültür-Spor ve Sanat Etkinlikleri Çerçevesinde Bilimin Dünyasına Bakış" adlı programa katılmış, Tokat merkezde yer alan 40 öğrenci ve bu öğrencilerin velileri yer almıştır. Araştırma sonunda, öğrencilerin daha önce çocuk üniversitesi hakkında bilgiye

sahip olmadıkları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrenciler, çocuk üniversitesi kapsamında yapılan etkinlikleri ile ilgili % 95 oranında olumlu görüş beyan etmiş oldukları görülmüştür.

Topçu (2021)'de Özel yetenekli çocuklara yönelik çocuk üniversitesi tutum ölçeği geliştirme çalışmasında amaç, çocuk üniversitesi tutum ölçeği (ÇÜTÖ)"nin çocuk üniversitesi öğrencilerine yönelik olarak geliştirilerek, geçerlilik ve güvenilirliğinin belirlenmesi olduğunu belirtmiştir. Araştırmada Şubat 2020- Nisan 2021 tarihleri arasında 300 katılımcı ile yürütülmüştür. Ölçek öğrencilere uygulandıktan 2 hafta sonra katılımcılar arasından rastgele seçilen 100 kişi üzerinde test- tekrar test uygulaması yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemede, iç tutarlılık analizi, madde geçerliliği, madde ayırt edicilik analizi ve test- tekrar test güvenilirliği yapılmıştır. Kapsam geçerliliği sağlanmıştır, elenen madde olmamıştır. Elde edilen sonuçlar, ÇÜTÖ"nin geçerlik ve güvenilirliğinin yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir.

2.4.2 Yurt dışında yapılan çalışmalar

Gary ve Dworsky (2013), yürüttüğü "Children's Universities a "leading the way" approach to support the engagement of higher education institutions with and for children" adlı çalışmada, çocuklarla ve çocuklar için başarılı bilim iletişiminin tanınmış bir örneği olan çocuk üniversitelerinin bilimi toplumda ve toplumu bilimde gerçekleştirmenin planlı bir temsili olduğu belirtilmiştir. Makalede tartışılan konulardan bir diğeri ise çocuk üniversitelerinin yükseköğretim ve araştırma kurumlarına aynı zamanda dezavantajlı gruplar konusunda daha duyarlı ve kapsayıcı olup olmadığıdır. Bu ortamlarda birebir çalışma fırsatı elde eden çocukların ve akademisyenlerin düşünce yapılarında bir etkileşimin olup olmadığı ve bu üniversitelerin eğitim politikalarının düzenlenmesindeki rolü tartışılmaktadır. Çocuk üniversitelerinin her iki grubun karşılaşmasını mümkün kılarak bilimsel alanda çocuklarla ve çocuklar için yeni fırsatların ortaya çıkabileceğini savunmuştur.

Karwinska (2018) yürüttüğü "Challenges for socialization in contemporary Poland. The role of children's universities" adlı çalışmada, Polonya toplumunda son otuz yıldır ekonomiden hukuka, siyasetten sosyal yaşama kadar hayatın her alanında sorunların yaşandığını belirtmiştir. Ekonomide yaşanan zorluklar, tüketicilerin beklenti ve ihtiyacının artması, eşitsizliğin artması ve prosedürlerin artması ile çok kültürlülüğün giderek yayılmasıyla birlikte yeni yollar aramalarının gereğini belirtmiştir. Bu nedenle, bireylerin yetiştirme ve eğitimlerinin yukarıda belirtilen tüm alanlardaki değişikliklerin yarattığı ihtiyaçlara cevap verecek şekilde ayarlamak çok önemli hale gelmekte olduğunu belirtmiştir.

Çocukların eğitimi ve yetiştirilmesinde erken yaşlarda başlanılmasının başarının artmasında önemli olduğunu vurgulamıştır. Özellikle çocuk üniversiteleri bu yenilenme sürecinin bir parçası olabileceği gibi bilgi ve becerilerinin kazandırılmasını sağlayan önemli eğitim kurumları olduğu belirtmiştir. İlk çocuk üniversitesinin ortaya çıkması 20 yılı bulmasına rağmen, çok önemli bir eğitim ve sosyal rol oynadıklarını ve çocuk üniversitelerinin okuldaki dersleri tamamlayıcı ve daha esnek bir eğitim teklifi sunduğunu belirtmiştir.

Meleczek (2018) yürüttüğü “Why should children's universities strive to strengthen the children's self-efficacy” adlı çalışmada, çocukların öz yeterliliklerini güçlendirmeyi ve böylece bilimde eşitliği ve çeşitliliği teşvik etmeyi amaçlamıştır. Proje kapsamında yürütülen çocuklarda öz yeterliliğin araştırılmasından elde edilen seçilmiş verileri sunmaktadır. Çocuk Üniversitesi'ndeki derslerin çocukların, STEAM alanında özgüvenin artmasını etkileyen en önemli faktörlerin aktif katılım ve yeni bir şey üretmek ve tasarlamak hissinin olduğunu belirtmiştir. Bağımsız çalışma ve problem çözme, katılımcıların eylemlerinin hemen etkisini görmesini ve bir şey yapabileceklerini veya yeni bir şey oluşturabileceklerini hissetmesini sağladığını belirtmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunun ilköğretim kademesinden itibaren desteklenmesinin öğrencilerin sahip oldukları beceri ve yeterliliklerin değerinin takdir etmelerine yardımcı olabileceğini böylece tarafsız şekilde öğrencilerin gelecekteki kariyer yollarını seçebilmeleri için önemli olduğunu belirtmiştir.

Damekova, Shuyushbayeva, Tanasheva, Altayeva and Kaliyeva (2021) yürüttüğü “Additional education of schoolchildren in physics at the Children's University” adlı çalışmada, geleceğin fizik öğretmenleri olarak öğrenciler tarafından çocuk üniversitesinin eğitim platformunda dersler düzenlemek için oluşturulan fizik projelerini ele alınmıştır. Çalışma sonuçlarına bakıldığında ilköğretim öğrencilerinin STEM eğitim ve bilimine olan ilgisinde bir artış olduğunu gözlemlendiğini belirtmiştir. Araştırmaya Kokshetau (Kazakistan) şehrinde 10 ila 12 yaş aralığında toplam 250 öğrenci katılmıştır. Çalışmada açık uçlu sorular ve görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak sınıflandırılmıştır. Çocuklara uzaktan çalışırken FİZMAT KSU adlı Youtube video barındırma sitesinde yayınlanan 10 dakikalık kısa eğitim videolarına bağlantılar sağlandı. Uzaktan eğitim sırasında çocuklar farklı sanal laboratuvar çalışması biçimlerini kullandılar. Araştırmanın sonuçlarına göre çocuk üniversitesini ziyaret etmek, çocukların STEM - eğitim ve bilime olan ilgisini arttırmış olduğunu vurgulamıştır.

Overtone (2010) yürüttüğü “Formation of a Children's University: Formative issues and initial concerns” adlı çalışmada, Çocuk Üniversitesinin oluşumuna katkıda bulunan konuları araştırılmıştır. Çalışma, paydaşların ihtiyaçlarını incelemiştir. İhtiyaçlar üzerinde

etkisi olan faktörlerin ortaya çıkışını vurgulamıştır. Çocuk üniversitesi, ilkokul öğrencilerinin öğrenimini geliştirmek ve belirlenen müfredat alanlarında başarıyı artırmak için tasarlanmış bir araç olduğu vurgulanmıştır. Scarborough Borough Çocuk Üniversitesi girişiminde, öğretmen adayları, öğrencilerle olumlu ilişkiler geliştirerek ve öğrencilerin öğrenmesini destekleyen öğrenci mentorları olarak hareket etmişlerdir. Öğretmen, sınıf öğretmenlerine etkili pedagojiyi modelleyerek oturumları yönetmiş. Öncelikle bir Çocuk üniversitesinin kurulması paydaşlara olumlu faydalar sağladığını belirtmiştir. Formasyonun başlarında bu paydaşlar akademisyenler, öğretmen adayları, sınıf öğretmenleri ve onların ilkokul öğrencilerini kapsamıştır. İlk araştırma sorusu, Çocuk Üniversitesine dahil olan paydaşlar için sorunları belirlemeyi amaçlanmıştır. Öğretmenler, çocuklar ve öğrencilerle yapılan ilk görüşmelerden çocuk üniversitelerinin girişiminin bu paydaşların ihtiyaçlarını karşıladığı görüldüğünü belirtmiştir. Bu ihtiyaçlar, araştırmanın ilk aşamasında yapılan görüşmeler sırasında belirginleşti. Öğretmen ve öğrenciler, çocuk üniversitelerinin etkili gözlem yapmalarına olanak sağlayan, onlara ilham verecek ve kendi öğretimlerinde benzer yaklaşımları benimsemeleri sağlayan yenilikçi bir eğitim modeli olduğunu belirtmiştir.

Çocuk üniversiteleri ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında çoğunluğunun, okul dışı öğrenme ortamı olan çocuk üniversitelerinin yaptığı çalışmalara, öğrencilerin çocuk üniversiteleri hakkında düşüncelerine yönelik araştırmalar olduğu görülmektedir.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma evreni ve örneklem grubu, veri toplama yöntemi ve aracı, verilerin toplama süreci, verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman analizi yöntemi uygulanmıştır.

Bir hedefe yönelik olarak var olan belgeleri inceleyerek kaynakları bulup okuyarak not alma ve alınan notları değerlendirmek işlemidir doküman analizi (Sak, Şahin Sak, Öneren Şendil ve Nas, 2021). Bu analiz yöntemi incelenen olay ve olguların önem sırasına göre oluşturulmasına, kaynakların tasnif edilmesini sağlarken zaman ve diğer kaynaklardan tasarruf sağlamaktadır. Doküman analizinde sadece basılı belgeler değil aynı zamanda dijital materyallerin incelemesini yapmak mümkündür (Baltacı, 2019).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırma MEB (2018) Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan beceriler ve değerler ile Türkiye’de yer alan çocuk üniversiteleri ile ilgili yazılı kaynaklar ile web sayfalarında, sosyal medya hesaplarında yer alan sosyal bilgiler dersi ile ilgili yapılan eğitimler temel alınarak hazırlanmıştır.

3. 3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada Türkiye’de yer alan çocuk üniversitelerinde Sosyal bilgiler dersi tarih, ekonomi, felsefe, coğrafya, hukuk ve medya okuryazarlığı konularının yer aldığı eğitimler, MEB (2018) tarafından yayınlanan Sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan beceri ve değerler, P21 platformu tarafından hazırlanan 21. yüzyıl ana beceriler ve alt becerileri incelenmesinde veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. P21 platformu tarafından hazırlanan 21. yüzyıl becerileri ana beceriler ve alt beceriler, MEB (2018) tarafından yayınlanan Sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan beceri ve değerleri öğretme durumu açısından incelenmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizinde amaç, yazılı belgelerin ve elektronik materyallerin araştırılacak konu doğrultusunda incelenmesidir. Doküman analizinin dokümanları tespit etme, inceleme, değerlendirme ve gerekli veriyi uygun yerlerde kullanma şeklinde aşamaları mevcuttur (Kıral ve Çilek, 2020).

Veri toplama amacıyla ilk olarak Türkiye’de yer alan çocuk üniversiteleri tablo haline getirilmiştir. Türkiye’de çocuk üniversitelerinde Sosyal bilgiler dersi tarih, ekonomi, felsefe, coğrafya, hukuk ve medya okuryazarlığı konuları ile ilgili yazılı kaynaklar ve dijital ortamda yer alan eğitimler tek tek taranarak elde edilmiştir.

2018 Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan 27 beceri ve 18 değerler Milli Eğitim Bakanlığı web sayfasından, P21 platformu tarafından oluşturulan 21. yüzyıl becerileri web sitesinden elde edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, araştırma yapılacak konu ile konun ile ilgili öğeler üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadan doğrudan sunma şeklinde açıklanır (Güngör, 2022). Bunun için öncelikle Türkiye’de çocuk üniversitelerinde Sosyal bilgiler dersi tarih, ekonomi, felsefe, coğrafya, hukuk ve medya okuryazarlığı konuları ile ilgili yazılı kaynaklar ve dijital ortamda yer alan eğitimler çocuk üniversiteleri tek tek incelenerek tespit edilip araştırmada kullanılmıştır. 2018 Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan beceri ve değerler, P21 ana ve alt becerilerini öğretme durumu bakımından analiz edilmiştir. Araştırmanın geçerliliği sağlamak için evren ve örneklem, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve veri analizi süreçlerinin açıkça belirtilmiştir. Çalışmanın güvenilirliği, konu ile ilgili bilgiler kategorize edilerek, bilgilerin kategorilize edilen bilgiler ile uyum içinde olduğu tespit edilmiştir. Türkiye’de çocuk üniversitelerinde Sosyal bilgiler dersi kapsamında verilen eğitimler, hem yazılı kaynaklarda hem elektronik ortamda elde edilen bilgiler ışığında değerlendirilmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

Çocuk üniversiteleri eğlenerek, yaşayarak, yaparak, merak duyma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, sorgulama gibi becerileri kazandırmayı amaçlayan kuruluşlardır. Bu bölümde, Türkiye’de çocuk üniversitelerinde sosyal bilgiler dersi içerisinde yer alan tarih, ekonomi, felsefe, coğrafya, hukuk ve medya okuryazarlığı konularının faaliyetlerine yer verilmiştir.

4.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular

Çocuk üniversitelerinde yer alan sosyal bilgiler dersi içerisinde yer alan tarih konularının çocuklar için uygun bir öğrenme ortamı sunması gerekmektedir (Kılınç, 2020). Tarih konularında eğitim veren çocuk üniversiteleri araştırılmış ve konu ile ilgili eğitim veren üniversiteler ve yapılan etkinliklere aşağıda yer verilmiştir.

Altınbaş Çocuk Üniversitesi’nde farklı yıllarda yapılan “Zaman Yolcuları: Geçmişe Misafir Olmak” ve “İstanbul’da Zaman Yolculuğu” atölyeleri ile öğrencilere yaşadıkları coğrafyada tarihte yaşamış olan toplulukları, bu toplulukların geleneklerini, göreneklerini anlatmak amaçlanmıştır. Yine aynı üniversite bünyesinde yapılan “Geçmişe Misafir Olmak”, “100 Yıl Önce Nasıl Yaşıyorduk” atölye çalışmaları sözlü anlatım, fotoğraf ve film gösterimi ile eski yaşam tarzları hakkında bilgilendirme yapmak amaçlanmıştır (Altınbaş Çocuk Üniversitesi, 2022).

Resim 1: Altınbaş Çocuk Üniversitesi “Zaman Yolcuları: Geçmişe Misafir Olmak” etkinliği çalışması. Kaynak:<https://cocuk.altinbas.edu.tr/aktif-atolyeler/zaman-yolculari-gecmise-misafir-olmak>)

Anadolu Üniversitesi Çocuk Üniversitesi’nde çevrimiçi yapılan “Antik Uygarlıklar (Anadolu’da Yaşayan ve Anadolu ile Etkileşimi Olan Uygarlıklar)” programı ile örgün yapılan “Antik Anadolu Uygarlıkları ve Çevre Kültürleri” programı ile Anadolu’da yaşayan uygarlıkları anlatarak bu topraklara kattıkları kültürel değerleri öğretmek ve bu değerlerin korunması gerektiği öğrenciye aktarmak hedeflenmiştir. (Anadolu Üniversitesi Çocuk Üniversitesi, 2022)

Harran Çocuk Üniversitesi bünyesinde yapılan “Göbeklitepe Yolculuğu” etkinliği ile okul dışı öğrenme ortamında tarihsel öneme sahip yer olan Göbeklitepe’yi gezerek bu coğrafyaya katmış olduğu kültürel değerleri öğrenme fırsatı yakalamışlardır (Harran Çocuk Üniversitesi, 2022).

Resim 2 ve 3. Harran Çocuk Üniversitesi “Göbeklitepe Yolculuğu” etkinliği çalışması. Kaynak:<https://www.facebook.com/hrumedy/photos/pcb.2672036626202318/2672035649535749>, [2019 https://twitter.com/harrancocukuni/status/1123262535447261186/photo/2.2019](https://twitter.com/harrancocukuni/status/1123262535447261186/photo/2.2019))

Artvin Çocuk Üniversitesi bünyesinde yapılan “Lidya Parası Basım ve Figürünün Yapımı” ile “Kurtuluş Yolu” gibi atölyelerde tarih alanlarında yapılan diğer etkinliklerdir (Artvin Çocuk Üniversitesi, 2022).

Tarihin alt dallarından olan arkeoloji eğitimi çocuk üniversitelerinde genelde atölyeler şeklinde yapılırken müze gezileri şeklinde de yapılmaktadır. Hitit Üniversitesi Çocuk Üniversitesi tarafından farklı yıllarda yapılan “Arkeoloji Atölyesi” etkinliği ile Çorum Müzesi gezisi esnasında çocuklar arkeoloji hakkında bilgi edinerek, kazı havuzunda

deneysel arkeolojik uygulamalar yapma fırsatı yakalamışlardır (Hitit Çocuk Üniversitesi, 2019).

Resim 4: Çocuk Üniversitesi Kapsamında Hitit Üniversitesi Çocuk Üniversitesi Arkeoloji etkinliği, Kaynak: <https://sungurlumyo.hitit.edu.tr/tr/hem%C5%9Firelikvebak%C4%B1m/Haberler/2017/7/17/hitu-cocuk-universitesi>, 2017)

Mersin Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Çocuklar İçin Arkeoloji” projesi kapsamında farklı branşlardan eğitimcilere yer verilerek disiplinler arası içerik kazandırılmak istenmiştir (Mersin Üniversitesi Çocuk Üniversitesi, 2022)

Resim 5. Mersin Üniversitesi Çocuk Üniversitesi'nin “Arkeoloji Atölyesi” etkinliği çalışması Kaynak: <http://mart.mersin.edu.tr/page4.html>, 2012).

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Çocuk Üniversitesi bünyesinde düzenlenen “Anadolu Hepimizin (Arkeoloji)” etkinliği kavram sunumları, video gösterileri, kazı ve kil çalışması grup etkinliği şeklinde yapılmıştır (Bülent Ecevit Çocuk Üniversitesi, 2022).

“Arkeoloji Atölyesi” kapsamında İstanbul Aydın Üniversitesi Çocuk Üniversitesi, Maltepe Çocuk Üniversitesi, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Çocuk Üniversitesi faaliyetler gerçekleştirirken Harran Çocuk Üniversitesi’nde “Arkeoloji Okulu” ve “Arkeoloji ve Doğa”, İstanbul Üniversitesi Çocuk Üniversitesi’nde “Klasik Arkeoloji” ile “Arkeoloji Kampları”, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Çocuk Üniversitesi’nde “Arkeolojiyi Seviyorum” isimleri ile arkeoloji etkinlikleri yapılmıştır.

4.2. İkinci alt probleme ilişkin bulgular

Ekonomi, hayatımızın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Takas sisteminden, gelişen bankacılık sistemine kadar her zaman hayatımızın her alanında muhakkak yer almıştır. Ekonomi eğitimi farklı mekânlarda yaparak ve yaşayarak öğrenme ilkesi esas alınarak tarihi pazar alanı gezileri, üretim yerlerine olan geziler, bankalarla ve ticaret odaları ile yapılacak anlaşmalı saha etüt çalışmaları öğrencilerin finansal beceriler kazanmasında ve eğitimin etkililiği noktasında son derece önem arz etmektedir (Yalçinkaya ve Er, 2018). Ekonomi konularında eğitim veren çocuk üniversiteleri araştırılmış ve konu ile ilgili eğitim veren üniversiteler ve yapılan etkinliklere aşağıda yer verilmiştir.

Abdullah Gül Çocuk Üniversitesi’nde verilen “Girişimcilik Atölyesi” ve “Finans Okuryazarlığı” ile çocuklara erken yaşta girişimcilik konusunda farkındalık oluşturmak amaçlanmaktadır (Abdullah Gül Çocuk Üniversitesi, 2022)

Resim 6 ve 7. Abdullah Gül Çocuk Üniversitesi “Girişimcilik Atölyesi” etkinliği çalışması.

Kaynak:

<https://www.facebook.com/agucocuk/photos/pcb.807793389345415/807792176012203/2017>

Ege Üniversitesi Çocuk Üniversitesi bünyesinde açılan “Öykülerle Temel Ekonomi Okuryazarlığı Atölyesi” ile çocuklar, ekonomi kavramları içerisinde yer alan bütçe, üretim, tüketim, fayda, işsizlik, istihdam, tasarruf, tutumluluk, zenginlik-fakirlik, gelir-gider gibi

kavramları hikâyeler ve masallar ile öğrenirken, markete alışverişe gittiklerinde ise öğrendiklerini uygulama fırsatı elde etmişlerdir (Ege Çocuk Üniversitesi, 2022)

Resim 8. Ege Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Öykülerle Temel Ekonomi Okuryazarlığı Atölyesi” etkinliği çalışması. Kaynak: <https://www.facebook.com/egecem.ege.edu.tr/19> Haziran 2017)

İstanbul Aydın Üniversitesi Çocuk Üniversitesinde açılan “Girişimcilik ve İnovasyon” programı ile çocuklara sözlü anlatım, canlandırma, örnekler ve oyunlar yoluyla girişimcilik, yenilikçilik becerilerini kazandırmayı hedeflerken kendi potansiyellerini fark etmelerini, toplum içindeki ekonomik hareketliliği gözlemlemeleri sağlanmak hedeflenmiştir (İstanbul Aydın Üniversitesi, 2022).

İstanbul Üniversitesi Çocuk Üniversitesi bünyesinde yapılan “Girişimcilik”, “Çocuklar ve Finansal Okuryazarlık”, “Ekonomi Politik” programları farklı isimler olsa da içerik olarak çocuklara öğretilmek istenen ekonominin temel kavramlarına ait bilgileri ve ekonomi hakkında farkındalık kazanmalarını sağlamak hedeflenmiştir (İstanbul Çocuk Üniversitesi, 2022). Aynı zamanda Maltepe Çocuk Üniversitesi bünyesinde farklı ders dönemlerinde açılan “Girişimcilik Okulu” etkinliği de çocuklara girişimcilik özellikleri tanıtmak, girişimci türleri hakkında bilgi vermek, başarılı girişimci öyküleri ile ileride kendi çalışmayı istedikleri alanla hayali olarak girişimlerini kurmaları hakkında tartışma ortamı hazırlamak hedeflenmiştir (Maltepe Çocuk üniversitesi, 2022)

4.3. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

Sosyal Bilgiler dersinde hukuk önemli bir disiplin olarak yer almaktadır. Sosyal Bilgiler eğitimin amaçları arasında bireyin içinde yaşadığı topluma aktif katılımını ve üretken bir vatandaş olma noktasında toplumsal hayatı düzenleyen ve yaptırımını devlet tarafından uygulanan hukuk disiplini ile örtüşmektedir. Hukuk, hayatımızın her alanında yer alır (Sabancı ve Kepenekçi, 2018). Hukuk konularında eğitim veren çocuk üniversiteleri araştırılmış ve konu ile ilgili eğitim veren üniversiteler ve yapılan etkinliklere aşağıda yer verilmiştir.

Abdullah Gül Çocuk Üniversitesi bünyesinde açılan “Çocuk Hakları ve Hukuk Atölyesi” ile çocuklara adalet, hukuk, çocuk hakları kavramları anlatılmıştır. Kayseri Adliye Binasında yapılan etkinlikte çocuklar cübbe giymişlerdir (Abdullah Gül Çocuk Üniversitesi, 2022).

Resim 9 ve 10. Abdullah Gül Çocuk Üniversitesi “Çocuk Hakları ve Hukuk Atölyesi” etkinliği çalışması
Kaynak: <http://www.agu.edu.tr/news/887/AG%C3%9C%20%C3%87ocuk%20%C3%9Cniversitesi%E2%80%99nden%20%C3%87ocuk%20Haklar%C4%B1%20ve%20Hukuk%20At%C3%B6lyesi>. 29 Haziran 2016)

Altınbaş Üniversitesi Çocuk Üniversitesi bünyesinde açılan “Gençlerle Hukuk: Demokrasi Nedir, Nasıl Sağlanır Atölyesi?” ile “Demokrasi, Birey Olma Özgürlüğü ve Farklılıklara Saygı Atölyesi” etkinlikleri kapsamında 10-14 yaş grubu çocuklara soyut gelen kavramlar çocukların anlayacağı şekilde aktarılması ve çocukların öğrendikleri bu kavramları günlük hayatta gözlemleyebilir hale gelmesi amaçlanarak kişi hak ve özgürlükleri, bireysel farklılıklara saygı göstermek amaçlanmıştır. (Altınbaş Çocuk Üniversitesi, 2022)

Ege Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Politik Okuryazar Vatandaş Olacağım Atölyesi” ile çocuklara politika, politikacı kavramını öğretmek, hoşgörü ve demokrasi değerleri ile empati becerisi kazandırmak amaçlanmıştır (Ege Çocuk Üniversitesi, 2022).

İstanbul Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Çocuk Hakları Atölyesi” ile “7’den 77’ye Hukuk Atölyesi” kapsamında aslında hukuk bilmenin, hukuku anlayarak ve yaşayarak öğrenmenin zevkli ve eğlenceli yönünün olduğunu, hukuk bilmenin devlet ile olan ilişkilerde işimizi kolaylaştırdığını öğretmek amaçlanmıştır (İstanbul Çocuk Üniversitesi, 2022).

Kıbrıs İlim Üniversitesi Çocuk Üniversitesi’nde uygulamalı olarak yapılan “Çocuklar ile Sanal Dava” etkinliği ile uzman akademisyenler eşliğinde çocuklara canlandırma yöntemi ile hukuk eğitimi verilmiştir (Kıbrıs İlim Çocuk Üniversitesi, 2022)

İnformel Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri/Çocuk İstanbul bünyesinde gerçekleştirilen “Dikkat! Sandıkta Çocukların Oyları Var” etkinliği katılımcı demokrasi kültürünü yaşatmak amacıyla çocuklara oy hakkı verilirse nasıl bir yönetici istediklerini tartışmışlar, kendi adaylarını belirlemişler ve kampanyalar düzenlemişlerdir. Belirledikleri bir tarihte seçim sandıkları oluşturarak oy kullanmışlardır. Hem yaparak hem yaşayarak öğrenme fırsatını elde ederek demokrasi kavramını uygulamalı olarak deneyimlemişlerdir (Çocuk İstanbul İnformel Eğitim, 2022).

Resim 11. İnformel Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri/Çocuk İstanbul “Dikkat! Sandıkta Çocukların Oyları Var” etkinliği çalışması Kaynak: <https://www.facebook.com/136238219831978/photos/a.414083232047474/1927917753997340/> 2 Mart 2019.

4.4. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular

İnsan fiziksel bir dünya yaşasa da bu dünya aynı zamanda insanlar için bir değerler ve anlamlar dünyasıdır. İnsan felsefe ile kendini kendi-bilgisine ulaşan değerli bir varlık olarak görür. Felsefe insana kendi varoluş halleri üzerinden yeniden düşünmeyi gerektiren bir bakış açısı sunar. Bu bakış açısı ve dayandığı unsurlar, sosyal bilgiler alanının içeriği ve kapsamı içinde yer alır. Bu nedenle felsefi bakış açısının, hem sosyal bilgiler programlarının hazırlanmasında hem de eğitim-öğretim sürecinde rol oynadığını söyleyebiliriz (Keçe ve Merey, 2011). Felsefe konularında eğitim veren çocuk üniversiteleri araştırılmış ve konu ile ilgili eğitim veren üniversiteler ve yapılan etkinliklere aşağıda yer verilmiştir.

Ankara Üniversitesi Çocuk Üniversitesi'nin bünyesinde düzenlenen "Düşünen Baykuşlar" etkinliği ile Felsefe nedir? Ne işe yarar? sorularının yanıtı aranmaktadır. Öğrencilere açık ve özgür bir dille düşüncelerini ifade edebilme ortamı yaratarak onlara eleştirel ve yaratıcı düşünebilme yetisi kazandırmak amaçlanmaktadır. (Ankara Çocuk Üniversitesi, 2022).

İstanbul Aydın Üniversitesi Çocuk Üniversitesi "Çocuklar için Felsefe" atölyesi kapsamında hikâyeler, oyuncaklar, sözel anlatım, akıl yürütme, film gösterimleri gibi yöntemlerle çocuklara eleştirel ve yaratıcı düşünme becerileri kazandırmak amaçlanmaktadır. (Aydın Üniversitesi, 2022)

İstanbul Üniversitesi Çocuk Üniversitesi "Felsefe Atölyesi", "Çocuklarla Felsefe" ile felsefe eğitimin içeriğini, soru sorma, tartışma, eleştirme gibi temel unsurları çerçevesinde düşünme eğitimi vermeyi, "Demokrasi ve Felsefe" etkinliği ile felsefenin ön koşulunun demokrasi olduğu sınırsız sorgulayabilme ve eleştirebilme gücünün ancak demokratik ortamlarda mümkün olabildiğini öğretmek hedeflenmiştir (İstanbul Çocuk Üniversitesi, 2022).

Maltepe Çocuk Üniversitesi "Felsefe Atölyesi: Çocuklar ile Felsefe" ve Altınbaş Üniversitesi Çocuk Üniversitesi "Çocuklarla Felsefe" çalışmaları felsefenin temel problemlerini ortaya çıkarmak, felsefik bakış açısı ile güncel, çevresel ve şahsi problemlere bakabilmek amaçlanmaktadır ([Altınbaş](#) Çocuk Üniversitesi, 2022, Maltepe Çocuk Üniversitesi, 2022).

Resim 12 ve 13. Altınbaş Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Çocuklarla Felsefe” etkinliği çalışması.

Kaynak:

<https://www.facebook.com/AltinbasUni/photos/a.846879415378869/846879655378845> 26 Mart 2015)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Çocuklar İçin Felsefe” çalışması öğrencilerin nasıl akıl yürüttüklerini, merak gücünü fark etmelerini, iletişime ve soru sormaya teşvik ederek dinleme ve konuşma becerilerini kazandırmayı amaçlamaktadır. (Van Yüzüncü yıl Üniversitesi, 2022).

Özay Günsel Çocuk Üniversitesi’nde “Felsefe Atölyesi” kapsamında “Denize Taş Attım”, “Denizde Bana Ait Bir Eşyam Var” etkinlikleri ile felsefe kavramını, gündelik hayatımızda oyunlar oynayarak öğreterek sorgulama becerisi kazandırmayı amaçlamaktadır (Özal Günsel Çocuk Üniversitesi, 2022)

Resim 14 ve 15. Özay Günsel Çocuk Üniversitesi’nde “Felsefe Atölyesi” etkinliği çalışması
Kaynak: <https://www.facebook.com/profile/100063606548772/> 4 Kasım 2019)

4.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Toplulukların yaşam biçimleri, geçim kaynakları, doğa ve insan arasındaki ilişkiyi Sosyal Bilgiler dersinde Coğrafya disiplini ile öğretilmektedir (İbret, Karatekin ve Avcı,

2015). Coğrafya konularında eğitim veren çocuk üniversiteleri araştırılmış ve konu ile ilgili eğitim veren üniversiteler ve yapılan etkinliklere aşağıda yer verilmiştir.

Altınbaş Üniversitesi Çocuk Üniversitesi'nde "Anadolu'nun Eski Sahipleri: Tarih Boyunca Anadolu'nun Bitki ve Hayvan Türleri" etkinliği ile çocuklar eskiden Anadolu'da nesli tükenmiş veya tükenmekte olan bitki ve hayvan türleri hakkında bilgi öğrenirken diğer taraftan çocuklara doğal yaşamı koruma duyarlılığı aşılamayı, "Doğa ve Çevre Bilimleri Okulu" ile doğal kaynakların bilinçli kullanılması, "Sürdürülebilir Dünya Okulu Atölyesi" ile sürdürülebilir çevreyi dikkate alarak doğal kaynakların yerinde kullanımının nasıl yapılacağını ve bunu gelecek nesillere aktarmak hedeflenmektedir (Kurt, 2020; Altınbaş Çocuk Üniversitesi, 2022).

İnformel Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Çocuk Üniversitesi'nde farklı yıllarda online ve örgün olarak yapılan, "Çocukların Küresel Tasarım Maratonu" kapsamında "Temiz Enerji ve İklim Harekete Geç", "Temiz Enerji ve İklim", "Dünyadaki Gıda Sorunu ve İklim Krizi", "Gezegeneimizin Bir Mesajı Var", "Ormansızlaşma" etkinliklerinde, gezegeneimizin en önemli sorunlarından olan iklim değişikliğinin önüne geçmek, temiz enerji çözümleri, tarım alanlarının azalması, dünyadaki gıda sorunlarına çözüm üreterek çözüm önerilerini tasarıma dönüştürmek hedeflenmiştir (İnformel Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Çocuk Üniversitesi'nde, 2022).

İstanbul Üniversitesi Çocuk Üniversitesi'nde 2017 yılında "Doğa Kâşifi Olmak İstiyorum", 2018 yılında "Su Bilimleri Öğrenmek İstiyorum", 2019 yılında "İklim Değişikliği" ile "Yaşamın Doğuşuna Yolculuk: Bitkiler ve Hayvanlar", Ekolojik Beslenme-Sürdürülebilir Yaşam ve Sağlıklı Nesiller", "Çocuk ve Doğa Felsefesi" etkinlikleri kapsamında çevrenin öneminden, iklim değişikliği etkilerine, doğada yer alan bitki ve hayvanların ekosistemin bir parçası olduğuna ve bunların önemine vurgu yapılmıştır. Yine İstanbul Üniversitesi Çocuk Üniversitesi "Denizin Ortasında Ne var?" etkinliği ile deniz suyunun özelliklerini ve denizdeki tür çeşitliliğini video ve fotoğraflar ile tanıtır maketler üzerinden canlıların yaşamlarını göz önüne sermek amaçlanmıştır (İstanbul Çocuk Üniversitesi, 2022; Kurt, 2020).

Ege Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi bünyesinde Tabiat Tarihi Müzesi'nde uygulamalı olarak yapılan "Doğa Tarihine Yolculuk" etkinliği çocuklara tarih öncesi fosiller eşliğinde jeolojik zamanları ve bu dönemlerde yaşamış tüm canlılar hakkında bilgiler verilerek öğrencilerin görerek, dokunarak bilim ve doğa tarihinin öğretilmesi hedeflenmiştir. "Toprak Hayattır" etkinliği toprağın önemini, nasıl oluştuğunu, özelliklerini, hayatımızın bir parçası olduğunu göstererek toprak konusunda

çocuklarda farkındalık yaratmak amaçlanmıştır. “Doğa Benim Dostum” etkinliği yaratıcı drama, masallar, deneyler, sanatsal etkinlikler gibi çeşitli faaliyetler ile doğayı seven, koruyan, doğal kaynakları bilinçli şekilde kullanan bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır. 2014 yılında “Sucul Ekosistemleri Yaşatalım” etkinliği gerçekleştirilmiştir (Ege Çocuk Üniversitesi, 2022) .

Resim 16. Ege Üniversitesi Çocuk Üniversitesi Tabiat Tarihi Müzesi’nde uygulamalı olarak yapılan “Doğa Tarihinin Yolculuk” etkinliği çalışması

Kaynak: <https://www.facebook.com/egecem.ege.edu.tr/photos/pcb.849159905275970/849159341942693> 28 Haziran 2018)

Van Yüzüncü Yıl Çocuk Üniversitesi tarafından düzenlenen “Doğa Okulu” etkinliği ile dünyanın sorunları hakkında farkındalık yaratmak ve genç bireylere konu hakkında çözüm önerileri üretmeleri sağlayarak, insanların barış ve huzur içinde yaşamalarını gerçekleştirmek amacı ile çevre eğitimi verilmiştir (Van Yüzüncü Yıl Çocuk Üniversitesi, 2022).

Harran Çocuk Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Böceklerin Gizemli Dünyası Atölyesi”, “Doğa Okulu” (Harran Çocuk Üniversitesi, 2022). Kırıkkale Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Böcek Şenlik Okulu” (Kırıkkale Üniversitesi Çocuk Üniversitesi, 2022). Ankara Üniversitesi Çocuk Bilim Merkezi “Böcek Şenlik Okulu”, “Minik Dostlarım Böcekler Bilim Okulu” gibi yapılan atölyeler; doğayı ve böceklerin dünyasını incelemek, doğanın olumlu, olumsuz yönlerini ele almak amacıyla yapılan etkinliklerdir (Kurt, 2020).

Özay Günsel Çocuk Üniversitesi’nde çeşitli gruplara ayrılan çocuklar “Küresel Isınma ve Farkındalık” atölyesi kapsamında çocuklara küresel ısınma ile ilgili belgesel izlettirilerek konu hakkında bilgi verilmiş küresel ısınmaya neden olan faktörlerin neler olabileceği ile ilgili yazılı metin çalışması yapılmıştır (Özay Günsel Çocuk Üniversitesi,

2022). Etkinlikler kapsamında “Denizdeki Canlıları Keşfediyorum”, “Kuş Gözlemcisiyim”, “Kıbrıs’ın Böceklerini Öğreniyorum” yer almaktadır (Kurt, 2020).

Namık Kemal Çocuk Üniversitesi’nde “Bitkilerin Kralı”, “Bil Bakalım Hangi Ağaç” etkinliği çerçevesinde bitkilerin ve ağaçların tanıtılması, ağaçların önemi, çevrelerindeki ağaçları tanımaları amaçlanmış, Etkinlikler arasında “Böcekleri Keşfedelim” isimli farklı bir atölye de yer almıştır (Kurt, 2020)

Başiskale Çocuk Üniversitesi’nde “Yenilebilir Enerji Kaynakları Eğitimi” ile Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Çocuk Üniversitesi bünyesinde yapılan “Yenilenebilir Enerji” etkinliği kapsamında fosil ve yenilenebilir enerji kaynakları tanıtılarak temiz ve çevreci enerji kaynaklarını öğretmek hedeflenmiştir (Kurt, 2020).

Artvin Üniversitesi Çocuk Üniversitesi’nde çevre eğitimi kapsamında “Maket Ev ile Yenilenebilir Enerji”, “Tohumdan Fidan”, “Atık Kâğıt Geri Dönüşümü” etkinlikleri yapıldığı gözlemlenmiştir (Artvin Çocuk Üniversitesi, 2022).

Anadolu Üniversitesi Çocuk Üniversitesi bünyesinde “Gezelim Görelim Bitkileri Tanıyalım” etkinliği ile çocuklar elle tutarak, görerek bitkileri öğrencilere yaşam içerisinde elle tutarak ve gözle görerek tecrübe edemediği bitkilerin öğretilmesi, bitki yetiştirmeyi öğretmek hedeflenmektedir (Anadolu Üniversitesi Çocuk Üniversitesi, 2022).

Ankara Üniversitesi Çocuk Bilim Merkezi aktif etkinlikler kapsamında “Böcek Şenlik Okulu” ile “Minik Dostlarım Böcekler Bilim Okulu” çocuklara böcekleri eğlenerek keşfetmelerini sağlamak, böceklerin hepsinin zararlı olmadığını öğretmek resimler ve animasyon gösterileri ile ekosistem içerisinde önemini anlatmak hedeflenmiştir (Ankara Üniversitesi Çocuk Bilim Merkezi, 2022).

Resim 17, 18 ve 19. Ankara Üniversitesi Çocuk Bilim Merkezi “Böcek Şenlik Okulu” etkinliği çalışması Kaynak: <http://cocukuniversitesi.ankara.edu.tr/tr/bocek-senlik-okulu>

“Dünyamızı Kim Sarsıyor?” etkinliği ile ülkemizin bir gerçeği olan deprem konusunda çocukları bilinçlendirmek öncelik olarak benimsenmiştir. İlk olarak çocuklara depremin ne olduğu nasıl oluştuğunu, deprem anında nasıl hareket etmemiz gerektiğini, depremin insan ve çevre üzerinde yaptığı etkileri, deprem ile ilgili alınabilecek önlemlerin ne olduğu konusunda çocukları eğitmek amaçlanmıştır. “Küçük Bahçevanlar” ve “Toprak Bilim Okulu” toprağın ve tarımsal üretimin önemini, toprağın nasıl korunması gerektiğini göstermek hedeflenmiştir. Aktif öğrenme olanağı bulan çocuklar uygulamalı olarak etkinlikler yapmıştır. “Su Okulu” etkinliği ile iklim değişikliğinde dolayı kirlenen sular konusunda çocukları bilinçlendirmek, su ve sulak alanların korunması konusunda eğitmek hedeflenmiştir (Ankara Üniversitesi Çocuk Bilim Merkezi, 2022).

4.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Öğrenciler günlük hayat içinde karşılaştıkları birçok kitle iletişim araçları ile yoğun bilgiye maruz kalmaktadırlar. Bu bilgilerin gerçekliliği, güvenilirliği konusunda savunmasız olan öğrencilerin medya karşısında bilinçlenmeleri gerekir. Sosyal bilgiler, öğrencilerin medya okuryazarlığına sahip olmasında yardımcı olan bir derstir (Deveci ve Çengelci, 2008). Medya okuryazarlığı konularında eğitim veren çocuk üniversiteleri araştırılmış ve konu ile ilgili eğitim veren üniversiteler ve yapılan etkinliklere aşağıda yer verilmiştir.

Altınbaş Üniversitesi Çocuk Üniversitesi bünyesinde yapılan “Çocuktan AI Haberi” etkinliği kapsamında çocuklara medya, haber, iletişim üzerine temel bilgiler verilmiş, çocuklara habercilik konusunda fikir sahip olmalarını ve medya okuryazarlık becerisi kazanmalarını sağlayarak etkinlik sonunda çocuklar kendi gazetelerini hazırlamışlardır (Altınbaş Üniversitesi Çocuk Üniversitesi, 2022).

Resim 20, 21 ve 22. Altınbaş Üniversitesi Çocuk Üniversitesi “Çocuktan AI Haberi” etkinliği çalışması. Kaynak: <https://www.facebook.com/page/499341013456102/search?q=medya> 6 Nisan 2015.

Özay Günsel Çocuk Üniversitesi’nde “Sosyal Medya ve Sorumlulukları”, Ege Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi “Bilgi Güvenliği Atölyesi”, “Dijital

Okuryazarlık", İstanbul Üniversitesi Çocuk üniversitesi "Medya ve Ben", "Gazete Çıkıyorum" medya okuryazarlığı ile ilgili yapılan diğer etkinliklerdir. (Özal Günsel Çocuk Üniversitesi, 2022; Ege Üniversitesi Çocuk Üniversitesi, 2022; İstanbul Üniversitesi Çocuk Üniversitesi, 2022).

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye’de çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri kapsamında, sosyal bilgiler dersi tarih, ekonomi, hukuk, felsefe, coğrafya ve medya okuryazarlığı konularının, sosyal bilgiler öğretim programında (2018) yer alan beceriler ve değerler açısından eğitime ve öğretme durumlarının incelendiği bu araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

5.1. Birinci alt probleme ilişkin sonuç ve tartışma

Göksu (2020) çalışmasında tarihi, geçmiş ile gelecek arasında bağlantı kurabilen, geçmişini sorgulayan gelecek hakkında tahminde bulunabilen, kişilere milli kimlik kazandıran, kültürel mirası gelecek nesillere aktarabilen bir disiplin olarak tanımlamıştır.

Türkiye’de yer alan çocuk üniversitelerinde tarih konuları ile ilgili eğitimler verilmektedir. Çocukların özellikle kendi topraklarında yaşamış toplulukları, bu toplulukların yaşam tarzları hakkında bilgi sahibi olması çocukların geçmiş ile gelecek arasında bağlantı kurarak çıkarımlarda bulunması sağlamayı amaçlamak için yapılan “Zaman Yolcuları: Geçmişe Misafir Olmak” ve “İstanbul’da Zaman Yolculuğu” “Geçmişe Misafir Olmak”, “100 Yıl Önce Nasıl Yaşıyorduk” eğitimleri ile öğrencilerin geçmiş ile günümüzü karşılaştırarak zaman içinde nelerin değiştiğini göstererek öğrencilere zaman ve kronolojisi algılama becerisini öğretmeyi hedeflerken, “Antik Uygarlıklar (Anadolu’da Yaşayan ve Anadolu ile Etkileşimi Olan Uygarlıklar)” “Antik Anadolu Uygarlıkları ve Çevre Kültürleri” eğitimleri Anadolu uygarlıklarını öğretmeyi hedeflerken öğrencilere araştırma becerisini ve estetik değerini öğretmeyi amaçlamaktadır.

Zaimoğlu Öztürk (2014) çalışmasında, Sosyal bilgiler öğretiminde yaparak yaşayarak öğrenme yöntemine ortam sağladığı düşünülen arkeolojik kazı alanlarının, öğrencilere geçmişte yaşayan topluluklara ilişkin somut kanıtlar sunarak çocuklara bilimsel ve eleştirel düşünme becerileri kazanmalarına katkı sağladığını belirterek öğrencilerin önceki bilgileri kullanarak insan yaşantılarını eylemlerini zihinlerinde canlandırarak geçmişle şimdiki zaman arasındaki farklılıkları fark etmelerini sağladığını belirtmiştir. Bu anlamda çocuk üniversitelerinde yapılan okul dışı çalışmalarından, “Göbeklitepe Yolculuğu” ile “Arkeoloji Atölyesi” etkinlikleri ile öğrenciler çevrelerinde yer alan tarihi mekânlarda yer alan

tarihi eserleri görme fırsatı yakalayarak tarihi eserlerin korunmasının önemli olduğunu anlatarak öğrencilere kültürel mirasa duyarlılık değerini öğrenme fırsatı sunmaktadır. Yine arkeoloji etkinlikleri ile yapılan kazı çalışmaları ile öğrencilerin kazı alanlarında buldukları kanıtlar hakkında araştırma yaparak, öğrendikleri bilgiler ile karşılaştırma yapıp kanıtlar hakkında sonuca gitmeyi hedeflemektedirler. Bu eğitim sayesinde öğrencilere araştırma becerisi öğretmenin yanında kanıt kullanma becerisini de öğretmeyi amaçlamaktadırlar.

Sonuç olarak çocuk üniversitelerinde sosyal bilgiler dersi tarih konuları ile ilgili eğitimler verildiği görülmektedir. Tarih eğitimleri öğrencilere beceri olarak; zaman ve kronolojiyi algılama, araştırma yapma, kanıt kullanma becerilerini öğretmeyi, değer olarak; kültürel mirasa duyarlılık ve estetik değerlerini öğretmeyi hedeflemektedirler. 21. Yüzyıl becerileri kapsamında incelendiğinde, öğretilmek istenen beceri ve değerlere bakıldığında bağlantı görülmemektedir.

5.2 İkinci alt probleme ilişkin sonuç ve tartışma

Yılar (2019) çalışmasında, sosyal bilgilerin temel hak ve ödevleri öğretme noktasında çeşitli disiplin alanlarından oluşan bir ders olduğunu vurgulamıştır. Bu disiplin alanlarından birinin de ekonomi olduğunu ekonominin, ilk zamanlar ev idaresi olarak bilinse de zamanla 21. yüzyılda dünya ekonomisinde yaşanan değişim, dönüşüm ve krizler sonucunda giderek önemi arttığını belirtmiştir. Ekonomi eğitiminin küçük yaşlardan itibaren verilmeye başlanmasının ileride yetişkin bir vatandaş olacak olan çocukların ekonomik ve finansal sorumlulukları üstlenmeleri, tüketim, yatırım, tasarruf konularında daha bilinçli bireyler yetiştirmesi noktasında önemli olduğunu belirtmiştir. Türkiye’de yer alan çocuk üniversitelerinde sosyal bilgiler dersi ekonomi konularında eğitimlerin verilmesi de bu çocuk üniversitelerini önemli bir konuma yerleştirmektedir.

Türkiye’de yer alan çocuk üniversiteleri bu bağlamda ekonomi başlığı altında “Girişimcilik Atölyesi”, “Girişimcilik ve İnovasyon” ya da “Girişimcilik” adı altında yapılan eğitimlerde öğrencilere kendi potansiyellerini fark ederek toplum içindeki ekonomik hareketliliği gözlemlmeleri, araştırmalarını ve bu hareketliliğinin bir parçası olarak yeni fikirler üretmek birer girişimci olma fırsatı sunmaktadır. Tarhan ve Kılıç (2017) yaptıkları çalışmada girişimcilik eğitimi, uygun zamanda ve uygun ortamda bireylerin ilgi duyacağı bir ürünün ya da hizmetin tamamen üretebilmek veya olan ürünü pazarlayabilmek için davranışı ve gerekli becerinin kazandırılması olarak ifade ederler. Bu tanımdan da anlaşıldığı üzere çocuk üniversitelerinde verilen girişimcilik eğitimleri ile girişimcilik becerisi, kendi fikirlerini üretme, geliştirme imkânı sağlayarak onlara yenilikçi düşünme ve araştırma becerisini de öğretmeyi hedeflemektedir.

Çocuk üniversitelerinde verilen “Finans Okuryazarlığı”, “Öykülerle Temel Ekonomi Okuryazarlığı Atölyesi” “Çocuklar ve Finansal Okuryazarlık” eğitimleri ile temel ekonomi kavramlarını tanıtılırken, ekonomi ile ilgili farkındalık oluşturmaya ve finans okuryazarlık kavramı öğretilmeye çalışılmıştır. Seyhan (2020) çalışmasında finans okuryazarlığı, bütçe, tasarruf, borç ve yatırım gibi finansal kavramlar hakkında bilgi sahibi olmayı ve bu bilgileri kararlarında kullanabilme yeteneği olarak tanımlar. Çocuk üniversitelerinde finans okuryazarlığı ile finansal okuryazarlık becerisini öğretmeyi hedeflemektedir.

Sonuç olarak çocuk üniversitelerinde sosyal bilgiler dersi ekonomi konuları ile ilgili eğitimler verildiği görülmektedir. Ekonomi eğitimleri öğrencilere beceri olarak; girişimcilik, yenilikçi düşünme ve araştırmacı, finansal okuryazarlık becerilerini öğretmeyi hedeflemektedirler. 21. Yüzyıl becerileri kapsamında incelendiğinde, öğrenme ve yenilikçilik becerilerinden yenilikçi ve yaratıcı düşünme becerisi ile bağlantı olduğu görülmektedir.

5.3. Üçüncü alt probleme ilişkin sonuç ve tartışma

Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilere yaşadıkları toplumun faal bir üyesi olmalarına katkı sağlayacak bilgi, beceri ve değerler kazandırılmaya çalışılmaktadır (Çengelci Köse ve Bursa, 2020). Tangülü ve Kara (2017) çalışmasında da sosyal bir disiplin olan hukukun amacının toplum içerisinde devlet ile kişi ve kişi ile kişi arasındaki ilişkiyi düzenlemek olduğunu vurgulamıştır. İnsanların toplum içinde yer alan kural ve yasalar hakkında bilgi sahibi olmaları, bu yasalara ve kurallara uyumadığı takdirde hangi yaptırımlar ile karşılaşacaklarını bilmeleri, temel hak ve ödevlerini öğrenmeleri huzurlu ve barış içinde yaşamaları açısından önemlidir. Bu eğitimlerin daha çocuk yaşlarda öğretilmesi de ileride çocukların bilinçli vatandaşlar olmaları açısından önemlidir.

Türkiye’de yer alan çocuk üniversitelerinde sosyal bilgiler hukuk konuları ile ilgili verilen “Çocuk Hakları ve Hukuk Atölyesi” “Gençlerle Hukuk: Demokrasi Nedir, Nasıl Sağlanır Atölyesi?” ile “Çocuk Hakları Atölyesi” ile “7’den 77’ye Hukuk Atölyesi” “Çocuklar ile Sanal Dava” etkinlikleri ile öğrencilere hukuk ile ilgili kavramları öğretilmesi amaçlanırken, çocuk olarak sahip oldukları hakları öğretmek ve sorumluluklarının farkına varmaları amaçlanmıştır. Çocuk üniversitelerinde hukuk konuları ile öğrencilere sorumluluk değerinin öğretilmesi olarak değerlendirilebilir.

Aktekin (2016) çalışmasında, siyaset bilimini, insanın kendini nasıl yönettiğini inceleyen bilim olarak tanımlamıştır. Hükümet organları, süreçleri, kanunların ise siyasetin inceleme alanı olduğunu belirtmiştir. Siyaset biliminin hedefini ise bilinçli ve etkin vatandaşlar yetiştirerek, hak ve sorumluluklarının farkına vararak demokratik yaşama

katılan bireyler yetiştirmek olduğunu vurgulamıştır. Çocukların demokrasinin ne olduğunu, tarihsel sürecini, toplumsal düzeni nasıl sağladığını sosyal bilgiler dersi içerisinde öğrenebileceğini demokrasinin seçimsiz düşünülmemeyeceğini bu sebeple öğrencilerin seçimler hakkında bilgi sahibi olması, siyasi sürecin nasıl işlediğini, kampanya, propaganda, parti gibi kavramların kolay öğretilmesi amacıyla sınıf ortamında seçim yapmak etkinliği önemli olduğunu belirtmiştir.

Çocuk üniversitelerinde yapılan “Dikkat! Sandıkta Çocukların Oyları Var” eğitimi ile seçim yapma etkinliği yaparak demokrasi, oy, parti, seçim, seçim kampanyası gibi kavramları öğrenirken öğrencilerin demokrasinin bir parçası olan seçimlere katılmalarının önemi anlatılmıştır. Bu durum sosyal katılım beceresinin öğretilmesini olarak değerlendirilebilir. Çocuk üniversitelerinde yapılan “Politik Okuryazar Vatandaş Olacağım Atölyesi” eğitimi ile hoşgörü ve demokrasi değerleri ile empati ve politik okuryazarlık becerilerinin öğretilmesi olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak çocuk üniversitelerinde sosyal bilgiler dersi hukuk konuları ile ilgili eğitimler verildiği görülmektedir. Hukuk eğitimleri öğrencilere beceri olarak; empati, politik okuryazarlık ve sosyal katılım becerilerinin, değer olarak sorumluluk, hoşgörü değerlerin öğretilmesi hedeflemektedirler. 21. Yüzyıl becerileri kapsamında incelendiğinde, yaşam ve kariyer becerilerinde liderlik ve sorumluluk becerisi ile bağlantılı olduğu görülmektedir.

5.4. Dördüncü alt probleme ilişkin sonuç ve tartışma

Özkan, (2020) çalışmasında felsefenin temelinde merak duygusu ve bu merakla birlikte insanın içinde yaşadığı dünyayı anlama isteği olduğunu, merak etme, soru sorma, dünyayı ve çevrelerini keşfetme ve anlama isteği çocuklarda var olan duygular olduğunu, çocukların erken yaşta felsefe eğitimi ile tanışmasının onların fikirlerini açıkça ifade etmesi açısından önemli olduğunu ve fikirlerini başkaları tartışmasının öğrencilere yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerinin yanında empati yeteneğinin gelişmesine katkıda bulunacağını belirtmiştir. Bu sebeplerle Türkiye’de çocuk üniversitelerinde sosyal bilgiler dersi içerisinde yer alan felsefe konuları ile ilgili eğitimlerin verilmesi de öğrencilerin bu konuda farkındalık kazanması açısından önemli olduğu aşikardır.

Çocuk üniversitelerinde “Düşünen Baykuşlar” “Çocuklar için Felsefe” “Felsefe Atölyesi”, “Demokrasi ve Felsefe”, “Denize Taş Attım”, “Denizde Bana Ait Bir Eşyam Var” adı altında verilen felsefe eğitimleri ile öğrencilere açık ve özgür bir dille düşüncelerini ifade edebilmelerini, soru sorarak ve tartışarak merak ettiklerini öğrenmeye çalışmalarını sağlayarak onlara eleştirel düşünme becerisinin öğretilmesi olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak çocuk üniversitelerinde sosyal bilgiler dersi felsefe konuları ile ilgili eğitimler verildiği görülmektedir. Felsefe eğitimleri öğrencilere beceri olarak; eleştirel düşünme becerisinin öğretilmesi hedeflemektedirler. 21. Yüzyıl becerileri kapsamında incelendiğinde, öğrenme ve yenilikçilik becerilerinden eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi ile bağlantı olduğu görülmektedir.

5.5. Beşinci alt probleme ilişkin sonuç ve tartışma

Eğitimin en önemli işlevlerinden biri öğrencilerin toplumla kaynaşması ve etkin bir vatandaş olarak yetiştirmektir. Bu amaca hizmet eden en önemli derslerden biri de Sosyal Bilgilerdir. (Nalçacı, 2011). Keçe ve Merey (2011) çalışmalarında sosyal bilgiler dersinin birçok hedefi olduğunu belirtmiş olup, sosyal bilgilerin bu hedeflerin gerçekleşmesinde birçok disiplinden yararlandığını belirtmiştir. Coğrafya bu disiplinlerden birini oluşturmaktadır. Coğrafya sadece dağların, ovaların, göllerin, şehirlerin isimlerini ezberlemek ya da nerede olduklarını göstermek değildir. Coğrafya eğitimi insan ile mekân arasındaki ilişkiyi inceleyen çok yönlü ve yaratıcı düşünebilen, geleceği görebilen bir disiplindir (Karatekin ve Sönmez, 2016). Coğrafya dersinde öğrenciler iklim değişiklikleri, kuraklaşma, çarpık kentleşme, doğal kaynak kullanımı, aşırı nüfus artışı, yoksulluk, biyolojik çeşitlilik kaybı gibi doğal dengenin korunmasına esas olabilecek birçok konuyu öğrenirler (Karasu Avcı, 2017).

Türkiye’de çocuk üniversitelerinde coğrafya konuları ile ilgili eğitimler genel olarak çevre eğitimi ile ilgilidir. Bu konuda verilen eğitimlerden “Doğa ve Çevre Bilimleri Okulu”, “Çocuk ve Doğa Felsefesi”, “Doğa Benim Dostum”, “Doğa Okulu Doğa Kâşifi Olmak İstiyorum”, “Doğa Tarihine Yolculuk” eğitimlerde doğal yaşamı korumayı, doğal kaynakların bilinçli şekilde kullanılması gerektiğinin öğretilmesi amaçlanmakla birlikte “Sürdürülebilir Dünya Okulu Atölyesi” “Temiz Enerji ve İklim Harekete Geç”, “Temiz Enerji ve İklim”, “Dünyadaki Gıda Sorunu ve İklim Krizi”, “Gezegelimizin Bir Mesajı Var”, “Ormansızlaşma” “Temiz Enerji ve İklim Harekete Geç”, “Temiz Enerji ve İklim”, “Dünyadaki Gıda Sorunu ve İklim Krizi”, “Gezegelimizin Bir Mesajı Var”, “Ormansızlaşma”, “Yenilebilir Enerji Kaynakları Eğitimi”. “Yenilenebilir Enerji”, “Maket Ev ile Yenilenebilir Enerji” “Atık Kâğıt Geri Dönüşümü” ile ilgili verilen eğitimlerde dünyada yaşanan iklim değişikliği sorununa dikkat çekmek, temiz ve yenilenebilir enerji konularında bilgi sahibi olmalarını öğretmek amaçlanmaktadır. “Gezelim Görelim Bitkileri Tanıyalım”, “Böcek Şenlik Okulu” ile “Minik Dostlarım Böcekler Bilim Okulu”, “Bitkilerin Kralı”, “Bil Bakalım Hangi Ağaç” “Böcekleri Keşfedelim” “Denizdeki Canlıları Keşfediyorum”, “Kuş Gözlemcisiyim”, “Kıbrıs’ın Böceklerini Öğreniyorum” adı altında yapılan etkinlikler ile bitki ve hayvan türleri tanıtılırken, bitki ve hayvanların ekosistemdeki yeri ve önemi hakkında bilgi sahibi olmaları istenmiştir.

Çocuk üniversitelerinde coğrafya konuları ile ilgili verilen eğitimlerde öğrencilere doğal çevreyi korumalarını, doğal kaynaklara sahip çıkmalarını öğretilmeye çalışarak onlara doğal çevreye duyarlılık değeri çevre okuryazarlığı becerisi kazandırma hedeflenmektedir.

Sonuç olarak çocuk üniversitelerinde sosyal bilgiler dersi beceri olarak; çevre okuryazarlığı öğretmeyi, değer olarak; doğal çevreye duyarlılık değeri öğretmeyi hedeflemektedirler. 21. Yüzyıl becerileri kapsamında incelendiğinde, öğretilmek istenen beceri ve değerlerin bakıldığında bağlantı görülmemektedir.

5.6. Altıncı alt probleme ilişkin sonuç ve tartışma

Medyada yer alan bilgileri eleştirel bakış açısıyla bakan medya tarafından aktarılan sahte bilgilerle başa çıkmanın yollarını arayan 21. yüzyıl becerileri arasında yer alan medya okuryazarlığı dersi (Üztemur ve Avcı, 2020) çocuk üniversitelerinde medyanın olumsuz etkilerini en aza indirmek ve medyanın bilinçli şekilde kullanılmasını öğretmek, öğrencilere farkındalık oluşturmak amacıyla verilmesi önemlidir. Türkiye’de çocuk üniversitelerinde Medya okuryazarlığı ile ilgili eğitimler birkaç üniversite ile sınırlı kalmıştır.

Medya okuryazarlığı ile ilgili olarak verilen “Çocuktan Al Haberi”, “Sosyal Medya ve Sorumlulukları”, “Bilgi Güvenliği Atölyesi”, “Dijital Okuryazarlık”, “Medya ve Ben”, “Gazete Çıkıyorum” eğitimlerde öğrencilere, iletişim ile ilgili teorik bilgiler verilesinin yanında onlara medya okuryazarlığı becerisi öğretmek hedeflenmektedir.

Medya okuryazarlığı medya mesajlarını sorgulama, analiz etme, yorumlama ve değerlendirme için gereksinim duyulan bilgi ve beceriler olarak tanımlanabilir (Deveci ve Çengelci, 2008).

Medya okuryazarlığı 21. yüzyıl becerilerinden dijital okuryazarlık becerileri içerisinde yer alan medya okuryazarlığı becerisi ile doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrenme ve yenilikçilik becerilerinden eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri ve iletişim becerileri kapsamaktadır.

VI. BÖLÜM

6. ÖNERİLER

1. Bu araştırma kapsamında, Türkiye’de çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri bağlamında Sosyal Bilgiler dersi içinde yer alan tarih, coğrafya, ekonomi, felsefe, medya okuryazarlığı, hukuk konularında verilen eğitimler ele alınmıştır. Sosyal bilgiler dersi içerisinde verilen psikoloji, sosyoloji, iletişim, antropoloji gibi alanların da ele alındığı araştırmalar yapılması önerilebilir.
2. Bu araştırma kapsamında, Türkiye’de çocuk üniversitelerinde 21. yüzyıl becerileri bağlamında Sosyal bilgiler dersinden farklı olarak diğer dersler ile ilgili bu kapsamda araştırmalar yapılması önerilebilir.
3. Türkiye’de yer alan çocuk üniversitelerinin bazıları aktif şekilde faaliyetlerine devam ederken bazı çocuk üniversitelerinin faaliyetlerinin olmadığı veya devam etmediği görülmektedir. Bu üniversitelerin faaliyetlere başlanması veya devam edilmesi ile ilgili çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Aksan, N. ve Sözer M. A. (2007). Üniversite öğrencilerinin epistemolojik inançları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (8), 31-50.
- Aksoy, N. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı algı düzeyleri ve görüşleri (Manisa Celal Bayar üniversitesi örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa
- Aktekin, S. (2016). Sosyal bilgiler ve siyaset bilimi. Dilek, D (Ed.), *Sosyal bilgiler eğitimi* içinde (s.151-175). Ankara: Pegem A.
- Akyürek, Ç. (2013). *İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale
- Altay, N. (2020). Ortaokul sosyal bilgiler ders kitaplarının beceriler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (41) , 276-297 DOI: 10.33418/ataunikkefd.805054
- Altınbaş Çocuk Üniversitesi. (2022, 5 Mayıs). <https://cocuk.altinbas.edu.tr/gecmis-yillarda-verilen-egitimler/cocuklarla-felsefe/>
- Altınbaş Çocuk Üniversitesi. (2022, 5 Mayıs). <https://cocuk.altinbas.edu.tr/gecmis-yillarda-verilen-egitimler/anadolunun-eski-sahipleri-tarih-boyunca-anadolunun-bitki-ve-hayvan-turleri/>
- Altınbaş Çocuk Üniversitesi. (2022, 5 Mayıs). <https://cocuk.altinbas.edu.tr/aktif-atolyeler/demokrasi-birey-olma-ozgurlugu-ve-farkliliklara-saygi/>
- Altunel, S. (2022). *Sosyal bilgiler dersinde eğitsel oyunlar yoluyla kök değerlerin kazandırılması: bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu Üniversitesi. Kastamonu
- Anadolu Hepimizin. (2022, 5 Mayıs). <https://semcocuk.beun.edu.tr/anadolu-hepimizin-arkeoloji.html>2019.
- Anadolu Üniversitesi. (2022. 7 Mayıs). <https://cocuk.anadolu.edu.tr/programlar/sosyal-bilimler-program/antik-anadolu-uygarliklari-ve-cevre-kulturler>
- Ankara Üniversitesi Çocuk Bilim Merkezi. (2022, 3 Mayıs <http://www.cocukuniversitesi.ankara.edu.tr>

- Artvin Çocuk Üniversitesi. (2022, 6 Mayıs). <https://cocukuni.artvin.edu.tr/>
- Aslan, E. (2016). Geçmişten günümüze sosyal bilgiler. Dursun, D. (Ed.), *Sosyal Bilgiler Eğitimi* içinde (s. 4-17) Ankara: Pegem A.
- Aydın, A. (2019). *İngilizce öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde öğretmen eğitiminde 21. yüzyıl becerilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Bahadır, H. (2022). *Disiplinlerarası dijital hikâye anlatımı uygulamasının öğrencilerin başarı motivasyon ve 21. yüzyıl becerilerine etkileri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2) , 368-388. DOI: 10.31592/aeusbed.598299
- Barası, M. (2020). *2018 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim programının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bay, E. ve Çetin, B. (2012). İşbirliği süreci ölçeği (İSÖ) geliştirilmesi. *Uluslar Arası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9 (1), 534-545.
- Boyacı, D.B. ve Özer, M. G. (2019). Öğrenmenin geleceği: 21. yüzyıl becerileri perspektifiyle "Türkçe Dersi öğretim programları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 708-738.
- Bulut D. (2022), "Sınıf öğretmenlerinin 21 yüzyıl becerileri ile öğretme motivasyonu düzeylerinin incelenmesi," Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir
- C. Gary and C. Dworsky (2013). Children's Universities — a 'leading the way' approach to support the engagement of higher education institutions with and for children, *Journal of Science Communication JCOM* 12(03)
- Çelikkaya, T. (2011). Sosyal bilgiler programında yer alan becerilerin kazandırılma düzeyi: öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (3), 969-990
- Çengelci Köse, T. ve Bursa, S. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hukuk okuryazarlığına ilişkin algıları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33 (2), 372-388.

- Çınar F, S. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin 21. yüzyıl becerilerine ilişkin algılarının ve görüşlerinin incelenmesi (Çorum İli örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi Kafkas Üniversitesi, Kars
- Çocuk İstanbul/İnformel Eğitim. (2022, 4 Mayıs). <https://cocukistanbul.org>
- Çocuk Üniversitesi Çalışmaları Kapsamında Çocuklar İçin Arkeoloji Okulu Açıldı. (2022, 1 Haziran). <http://mart.mersin.edu.tr/page5.html>
- Çolak, M. (2018). *Ortaokul fen bilimleri dersinin 21.yüzyıl becerilerini kazandırmadaki etkililiğine ilişkin öğretmen görüşleri (Kayseri ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi Erciyes Üniversitesi, Kayseri
- Damekova, S. K., Shuyushbayeva, N. N., Tanasheva, N. K., Altayeva, G. S., & Kaliyeva, A. K. (2021). Additional education of schoolchildren in physics at the Children's University. *ХАБАРШЫСЫ*,
- Demir Çavuş, N. (2021). *Öğretmenlerin 21 yüzyıl becerilerini kullanım yeterlilikleri ile öğretmenlerin değişime hazır olma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Demir, A. Y. ve Özyurt, M. (2021). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Ders Kitaplarının 21. Yüzyıl Becerileri Bağlamında İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (2) , 1254-1290
- Demir, T. (2020). *Öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerini öğretme düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak
- Demirel, A. (2022). *Lise matematik öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine yönelik öz yeterlik algılarının farklı değişkenlere göre incelenmesi (ankara ili çankaya ilçesi örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Deveci, H. ve Çengelci, T. (2008). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarından medya okuryazarlığına bir bakış. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Aralık 2008. Cilt:V, Sayı:II, 25-43 <http://efdergi.yyu.edu.tr>
- Doğan, E. (2020). *Ortaokul programlarına 21. yüzyıl becerilerinin yansımaları ve öğretmenlerin bu becerilere ilişkin görüşleri (Ankara İli Örneği)*. Gazi Üniversitesi, Ankara

- Dursun, A.(2019). *2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programına İlişkin Öğretmen ve Akademisyenlerin Görüş ve değerlendirmeleri.* . Yayınlanmamış yüksek lisans tezi Marmara Üniversitesi, İstanbul
- Ege Çocuk Üniversitesi. (2022, 7 Mayıs). <https://www.facebook.com/egecem.ege.edu.tr/>
- Ege Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (2022, 5 Mayıs). <https://egecem.ege.edu.tr/tr-4812/projeler.htm>egecem.ege.ed.tr.
- Ege Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (2022, 5 Mayıs). https://egecem.ege.edu.tr/tr-10273/toprak_hayattir-1.html
- Ege Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (2022, 5 Mayıs). http://www.egecem.ege.edu.tr/tr-9032/doga_tarihine_yolculuk.html
- Ege Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (2022, 5 Mayıs). https://egecem.ege.edu.tr/tr-9053/politik_okuryazar_vatandas_olacagim.htmlP
- Erdem, A ve Okul, Ö. (2015). Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerle iletişim becerileri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2 (1) , 1-8 .
- Erdoğan, D. (2020). *Türkçe öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile yaşam boy öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak
- Erdoğan, Y.M. (2006). Yaratıcılık ve öğretmen davranışları ve akademik başarı arasındaki ilişkiler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(5), 95-106.
- Ersanlı K. ve Balcı S. (1998). İletişim becerileri envanterinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 2(10), 7-12.
- Eryılmaz, S. ve Ulusoy, Ç. (2015). 21. yüzyıl becerileri ışığında Fatih projesi değerlendirmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 209-229.
- Eş, H. ve Öztürk Geren, N. (2014). Öğrenci ve velilerin çocuk üniversitesi algısı. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2014 (3) , 94-105
- Gelen, İ. (2017). P21-Program ve öğretimde 21. yüzyıl beceri çerçeveleri (Abd uygulamaları). *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 15-29.
- Göksu, M,M. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih konularının öğretimine yönelik görüşleri. *Kastamonu Education Journal*, 28(5), 1946-1955.

- Güler, Y. (2019). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin 21. yüzyıl becerileri öz-yeterlilik algıları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Güngör, B. (2022). *Sosyal bilgiler öğretim de ders kitaplarının 21. Yüzyıl becerileri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.
- Harran Çocuk Üniversitesi. (2022, 3 Mayıs). <https://www.facebook.com/harrancocukuniversitesi/>
- Harran Çocuk Üniversitesi. (2022, 3 Mayıs). <https://www.facebook.com/harrancocukuniversitesi/>
- Hitit Çocuk Üniversitesi. (2022, 2 Mayıs). <http://www.cocukuniversitesi.hitit.edu.tr/detay/1a-grup-programi25> Haziran 2019 Salı
- HİTÜ çocuk üniversitesi arkeoloji atölyesi ile başladı. (2022, 05 Mayıs). [https://www.arkeolojikhaber.com/haber-hitu-cocuk-universitesi-arkeoloji-atolyesi-ile-basladi-3928/](https://www.arkeolojikh Haber.com/haber-hitu-cocuk-universitesi-arkeoloji-atolyesi-ile-basladi-3928/)
- İbret, B. Ü. Karatekin, K. ve Avcı, Emine, A. (2015). Sosyal bilgiler dersinde coğrafya öğretiminin değerler eğitimi açısından önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(207), 5-23.
- İlden Koçkar, A. (Ed.) (2017). *Türkiye’de ve dünyada çocuk üniversitesi uygulaması*. Ankara: Altınbaş Üniversitesi Yayınları
- İstanbul Aydın Üniversitesi. (2022, 3 Mayıs) <https://www.aydin.edu.tr/tr-arastirma/arastirmamerkezleri/cocuk/Documents/7-8%20YA%C5%9E%20DERS%20%C4%B0%C3%87ER%C4%B0%C4%9E%C4%B0%20ONL%C4%B0NE%20YAZ%20OKULU.pdf>
- İstanbul Aydın Üniversitesi. (2022, 7 Mayıs). <https://www.aydin.edu.tr/tr>
- İstanbul Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (2022, 5 Mayıs). <https://cocukuniversitesi.istanbul.edu.tr/tr/content/ders-icerikleri/ders-icerikleri-2020>
- İstanbul Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (2022, 5 Mayıs). <https://cocukuniversitesi.istanbul.edu.tr/tr/content/2015-yaz-okulu-programlari/7%E2%80%99den-77%E2%80%99ye-hukuk>

- İstanbul Üniversitesi. İstanbul Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (2022, 2 Mayıs) . [/https://cocukuniversitesi.istanbul.edu.tr/tr/content/ders-icerikleri/ders-icerikleri-2020](https://cocukuniversitesi.istanbul.edu.tr/tr/content/ders-icerikleri/ders-icerikleri-2020)
- İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü. (2022, 4 Mayıs). <https://iyte.edu.tr/haber/iyte-cocuk-universitesi-derslere-basladi/20 Ocak 2020>
- Kan, Ç. (2010). Sosyal bilgiler dersi ve değerler eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 40 (187), 138-145.
- Kan, H. ve Tangülü, Z. (2017). Sosyal bilgiler programında hukuk ve politik okuryazarlığı üzerine durum incelemesi. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 2 (1), 1-28.
- Karademir, E. (2020) 21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesinde dijital öyküleme uygulamaları: özel yetenekli ilkokul öğrencileri örneğinde öğrenme ve yenilenme becerileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi. (2022, 5 Mayıs) <https://www.kmu.edu.tr/cocukuniversitesi/sayfa/3377/egitimler/2019-yaz-okulu/tr>
- Karasu Avcı, E. (2017). Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitiminde coğrafya disiplininin rolü. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*. 1(1),1-23 Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/adeder/issue/27214/286342>
- Karatekin, K. ve Sönmez, Ö.F. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde neden coğrafya? Dilek, D (Ed.), *Sosyal bilgiler eğitimi* içinde (s.151-175). Ankara: PegemA.
- Kartal, Ş. (2020). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerine göre yenilikçi düşünme becerilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Karwińska, A. (2018). Challenges for socialization in contemporary Poland. The role of children's universities. *e-mentor*, (4 (76)), 19-25.
- Kaya Şen, S.(2022). 21. Yüzyıl becerilerinin fen bilgisi öğretmenliği lisans programına ne ölçüde dahil edildiğine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tez, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antalya.
- Keçe, M ve Merey, Z. (2011). İlköğretim sosyal bilgiler kazanımlarının sosyal bilimler disiplinlerine ve disiplinlerarası anlayışa uygunluğunun belirlenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 110-139.

Kıbrıs İlim Üniversitesi Çocuk Üniversitesi. (2022, 5 Mayıs).
<https://www.facebook.com/KiuCocukUni/>

Kılıç, F. (2020). Türkiye’de çocuk üniversitelerinin tarihsel gelişimi. Kılınç, M. ve Kösterelioğlu İ. (Ed.). *Türkiye’de çocuk üniversiteleri* içinde. (s. 2-12) Ankara: Pegem A.

Kılınç, M. (2020). Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin niteliklerinin etkili öğretilmesinde kültür atölyeleri. Kösterelioğlu, İ. Ve Kılınç, M. (Ed.). *Türkiye’de çocuk üniversiteleri* içerisinde (s. 81-93) Ankara: Pegem Yayınları.

Kıral, B. ve Çilek, A. (2022). 2023 vizyon belgesinin karakter eğitimi bakımından değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*. 49(225), 5-22.

Kırklareli Üniversitesi. (2022, 6 Mayıs). <https://cocukuniversitesi.klu.edu.tr/>

Kolata, F.(2022). *Okul öncesi öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık ile 21. yüzyıl becerileri özyeterlilik algılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

Kumcağız, H. Yılmaz, M. Balcı Çelik, S. ve Aydın Avcı, İ. (2011). Hemşirelerin iletişim becerileri: *Samsun ili örneği*. *Dicle Tıp Dergisi*, 38(1), 49-56.

Kurbanoğlu, S,S. (2010). Bilgi okuryazarlığı: kavramsal bir analiz. *Türk Kütüphaneciliği* 24, 723-747.

Kurt, M. (2020). Çocuk Üniversitelerinde Çevre Eğitimi Kösterelioğlu, İ. ve Kılınç, M. (2020). (Ed.). *Türkiye’de Çocuk Üniversiteleri* içinde (s 205-220). Ankara: Pegem Yayınları.

Kutlu, O. ve Schreglmann, S. (2011). Üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin eleştirel düşünme eğilimlerinin fakülte ve unvanlarına göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(40), 116-121.

Külekçi, E. (2015). *Öğrencilerinin sosyal sorumluluk temelli liderlik becerilerinin geliştirilmesine yönelik deneysel bir çalışma*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep

Maltepe Çocuk Üniversitesi. (2022, 3 Mayıs)
[,https://www.maltepe.edu.tr/cocukuniversitesi/tr/ardeoloji%CC%87](https://www.maltepe.edu.tr/cocukuniversitesi/tr/ardeoloji%CC%87)

Maltepe Çocuk Üniversitesi. (2022, 3 Mayıs)
<https://www.maltepe.edu.tr/cocukuniversitesi/tr/gi%CC%87ri%CC%87si%CC%87mci%CC%87li%CC%87k-okulu>

- Maltepe Çocuk Üniversitesi. (2022, 3 Mayıs)
<https://www.maltepe.edu.tr/cocukuniversitesi/tr/felsefe-atolyesi%CC%87>
- Maltepe Çocuk Üniversitesi. (2022, 3 Mayıs)
<https://www.maltepe.edu.tr/cocukuniversitesi/tr/felsefe-atolyesi%CC%87---cocuklarla-felse>
- MEB, (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Eğitim Programı, " Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
<http://mufredat.meb.gov.tr/> adresinden Erişim Tarihi: 06.05.2022.
- Meleczeck, M. (2018). Why should children's universities strive to strengthen the children's self-efficacy?. *e-mentor*, (4 (76)), 14-18.
- Mutluer, C. (2013). "Sosyal bilgiler programlarında yer alan beceriler hakkında sosyal bilgiler öğretmen görüşleri (İzmir Menemen örneği). *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/7* 355-362.
- Nalçacı, A. (2011). İlköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler programındaki coğrafya konularının genel amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 12 (18) , 245-261. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunidcd/issue/2443/31169>
- Otuz, B. Kayabaşı, G. B. ve Ekici, G. (2018). 2017 Sosyal bilgiler dersi öğretim programının beceri ve değerlerinin anahtar yetkinlikler açısından analizi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 11(4), 944-972.
- Overtona, D. T. (2010), Formation of a children's university: formative issues and initial concerns. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2, 3876–3882.
- Özay Günsel Çocuk Üniversitesi. (2022, 5 Mayıs).
<https://ozaygunselcocukuniversitesi.org/2020/03/04/ozay-gunsel-cocuk-universitesinde-ogrenciler-yeni-konulari-kesfetmeye-devam-ediyor>.
- Özay Günsel Çocuk Üniversitesi. (2022, 5 Mayıs). <https://ozaygunselcocukuniversitesi.org/>
- Özkan, B. (2020). Çocuklar için felsefe neden önemlidir? *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi (UEAD)*, 4(1), 49-61.
- Öztürk, F. Z. (2014). Sosyal bilgiler dersinde arkeolojik kazı çalışması ve müze gezisi. *Journal of Inquiry Based Activities*, 4(1), 12-26.

- Öztürk, N. ve Bozkurt Altan, E. (2019). Bir okul dışı öğrenme ortamı: Sinop Çocuk üniversitesi. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 5 (10) , 370-381.
- Pamukkale Çocuk Üniversitesi. (2022, 5 Mayıs). <https://www.pau.edu.tr/paucocukuni/tr/etkinlikTakvimi/pau-cocuk-universitesi-cocuklar-icin-felsefe-atolyesi-p4c-dusunuyorum-o-halde-mutluyum-2>
- Partnership for 21st Century Learning. (2019). Framework for 21st century learning definitions. <http://battelleforkids.org/networks/p21>
- Polat, C. ve Odabaş, H. (2008). Bilgi toplumunda yaşam boyu öğrenmenin anahtarı: bilgi okuryazarlığı, In Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu, Antalya.
- Sabancı O. ve Kepenekçi, Y. (2018). Sosyal bilgiler eğitimi lisans programı kapsamında verilen hukuk eğitiminin etkililiği. *International Journal of Human Sciences*, 15(2). 1262-1277
- Saçmalioğlu, M. G. ,(2019). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının mesleki öğrenme topluluğu aracılığıyla 21 yüzyıl becerilerini ortaya çıkarma süreçlerinin keşfedilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Aankara Üniversitesi. Ankara
- Sağlamgöncü, A. (2022). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması: Bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir
- Sak, R. Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250.
- Sarı, C. (2021). *Ortaokul öğretmenlerinin medya okuryazarlığı dersinin amaçları ve dersin öğretiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin
- Sarıtaş, B. (2019). *Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersinin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya
- Selanik, A.T ve Acar Ş. (2016). Sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerisi kazandırmaya yönelik görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (58), (960-976).

- Seyhan, A. (2020). Sosyal bilgiler dersinde finansal okuryazarlık becerisinin kazandırılmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (11) , 88-113 . DOI: 10.34086/rteusbe.726511
- Sönmez, Ö. F., Gökbulut, Y., ve Sapasağlam, Ö. (2015). Okul dışı akademik iklim çalışmalarına bir model: "Çocuk Üniversitesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 96-109.
- Şarpal, H. (2019). *2018 Sosyal bilgiler öğretmenliği öğretim programının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir
- Şenşekerci, E. ve Bilgin, A. (2008). Eleştirel düşünme ve öğretimi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (14), 15-43.
- Tarhan M. ve Kılıç F. (2017) sosyal bilgiler eğitimi'nde girişimcilik becerisinin kazandırılmasına yönelik kullanılabilecek kaynaklar bibliyografyası. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (4), 1974-1993.
- Topçu, Z. (2019). Özel yetenekli öğrencilere yönelik çocuk üniversitesi tutum ölçeği geliştirme çalışması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul
- Turan, R. (2019). Sosyal bilgiler eğitimi ve tarih. Yıldırım, T ve Turan, R. (Ed.). *Sosyal bilgilerin temelleri* içinde (s. 99-134). Ankara: Anı Yayınları
- Tutkun, Ö. F. (2010). 21.Yüzyılda eğitim programının felsefi boyutları. Gazi Üniversitesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (3), 993-1016.
- Türk Dil Kurumu. (2022, 5 Mayıs) <https://sozluk.gov.tr> adresinden erişilmiştir.
- Uyar, A ve Çiçek, B. (2020). Farklı branşlardaki öğretmenlerin 21.yüzyıl becerileri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 1-11
- Üye Listesi. (2022, 5 Mayıs). <https://eucu.net/the-members/#members-tabs|0>.
- Üztemur, S. , Avcı, G. 2020. Medya okuryazarlığı becerisinin medya okuryazarlık öğretim öz yeterliklerini yordama düzeyi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 55(2), 651-672
- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi. (2022, 5 Mayıs). <https://www.yyu.edu.tr/Birimler/965/sayfalar/11295>.
- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi. (2022, 5 Mayıs). <https://www.yyu.edu.tr/Birimler/965/sayfalar/11419>

- Yalçın, M (2019). Değişen (2017) 5. sınıf sosyal bilgiler müfredatındaki değerler eğitimiyle ilgili öğretmen görüşleri (sivas örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Yalçın, S. (2018). 21. Yüzyıl becerileri ve bu becerilerin ölçülmesinde kullanılan araçlar ve yaklaşımlar. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 51, 183-201.
- Yalçınkaya, E. ve Turan, E. R. (2019). Sosyal bilgiler eğitiminde finansal okuryazarlık. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(1), 1-24.
- Yalı, S. (2021). 21. Yüzyıl Becerileri Perspektifinden Tarih Eğitiminin Yönü. *İnsan ve İnsan*, 8 (27) , 209-233 . DOI: 10.29224/insanveinsan.818785
- Yaylak, E. (2020). Çocuk üniversitelerinde medya okuryazarlığı. Kösterelioğlu, İ. ve Kılınç, M. (Ed.). *Türkiye’de Çocuk Üniversiteleri içerisinde* (s.123-142). Ankara: PegemA.
- Yeniay Üsküplü Z, D. (2019). *Eğitim sosyolojisi açısından 21. yüzyıl becerileri Türkiye’de çocuk üniversiteleri modeli*. İstanbul Üniversitesi, İstanbul
- Yeniay Üsküplü Z,D.(2020). *Türkiye’de çocuk üniversiteleri 21. Yüzyıl becerileri yaklaşımı*. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
- Yılar, M. B. (2019). Sosyal bilgiler eğitimi ve ekonomi ilişkisi. https://www.researchgate.net/publication/338392054_Sosyal_Bilgiler_Egitimi_ve_Ekonomi_Iliskisi adresinden 6 Haziran 2022 tarihinden erişilmiştir.
- Yılmaz, K. (2021). *Öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin 21. yüzyıl becerileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tez, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın
- Zayimoğlu Öztürk, F. (2014). Sosyal Bilgiler Dersinde Arkeolojik Kazı Çalışması ve Müze Gezisi. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi*, 4(1), 12–26.

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Fatma ARSLAN

Eğitim Durumu

İlkokul: Osmangazi İlköğretim Okulu

Lise: Mükrimin Halil Lisesi

Üniversite: Amasya Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği

Bilimsel Faaliyetler:

Arslan, F. ve Korkmaz, Ö. (2019). İlahiyat Lisans Tamamlama Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Etkileşim Kaygıları ve Uzaktan Eğitime Dönük Tutumları. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi 1(1), 12-25.

Çakır, R. ve **Arslan, F.** (2020). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Eş Zamanlı Sanal Sınıf Ortamlarını Kullanım Niyetleri İle Uzaktan Eğitime İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, (15) , 114-133.